

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 14 MEI 2024

Vergaderzaal 1

2. Vragenhalfuur

Voorzitter: De heer Schalken-den Hartog

Raadsgriffier: Mevrouw Wepster

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Ayverdi (DENK)

Dhr. Van Dam Timmers (CDA)

Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)

Dhr. Den Hartog (GroenLinks)

Dhr. Stolk (VSP)

Portefeuillehouders: burgemeester Kolff, wethouder R. van der Linden,
wethouder T. De Jonge, wethouder M. Merx

De voorzitter: Beste mensen, het is zeven uur geweest. Als iedereen zou willen gaan zitten, dan kan ik starten. Welkom allemaal bij het vragenhalfuurtje van dinsdag 14 mei. Het eerste vragenhalfuurtje weer naar het meireces. Er zijn vandaag vier vragen. De eerste vraag is een vraag van GroenLinks. En die gaat over energiebesparing. De heer Den Hartog zit tegenover me. Die gaat hem kort toelichten. Mijnheer Den Hartog, gaat uw gang.

De heer Den Hartog: Dank u, voorzitter. Gisteren, 13 mei, maakte minister Hugo De Jonge bekend dat Dordrecht één van de veertien gemeenten is die een bijdrage ontvangt uit het Volkshuisvestingsfonds. Het aan onze stad toegekende bedrag van ruim zeventien miljoen euro, is bedoeld om woningen in de Crabbehof te renoveren en te verduurzamen. En dat sluit natuurlijk aan bij de aanpak energiebesparing van onze gemeente. Wij hebben hier dan over de volgende vraag. Kan het college aangeven wat we blijven en gaan doen voor de andere wijken? Is daar voldoende aandacht voor?

De voorzitter: Dank u wel voor de vraag. Het is een vraag voor wethouder De Jonge, denk ik. Gaat uw gang.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. En dank voor de vraag. Want het geeft inderdaad gelegenheid om ook even aan te geven, namens het college en denk ik ook velen in onze organisatie waren we echt aangenaam blij dat we de mededeling kregen dat we subsidie krijgen uit het Volkshuisvestingsfonds. Dat is gericht op het integraal naar deze wijk Crabbehof te kunnen gaan kijken wat we kunnen verbeteren. En dat is zowel in de buitenruimte als woningen als andere panden die daar inzitten, om daar echt een mooie slag in te gaan maken.

Vanuit mijn portefeuille duurzaamheid zit daar ook een aardig bedrag in, zo'n kleine 11 miljoen van de 17, die voor de 925 woningen van de particulieren beschikbaar wordt gesteld. Dat is sowieso natuurlijk heel erg mooi nieuws. Tegelijkertijd, uw vraag is natuurlijk heel terecht van, we zijn heel blij dat we voor deze wijk wat kunnen gaan doen. Het was ook één van onze kansrijke wijken waar we mee wilden beginnen. Daar gaan we voortvarend mee aan de slag. Maar we moeten inderdaad de andere wijken vooral niet vergeten. En juist de subsidie die we nu krijgen, geeft ons ook de kans om de andere middelen die we hebben beschikbaar te gaan stellen in de andere wijken. En we gaan uiteraard door, zoals ook in de energiebesparing staat, met de energiehulp die we hebben. De witgoedregeling gaan we weer starten. Maar we hebben ook gezegd, we willen wel gaan kijken voor specifieke doelgroepen. En er zijn een aantal concrete zaken die de komende maanden gaan lopen. Dat is misschien wel mooi om die met u te delen. We gaan de eigenaren van monumentale woningen aanbieden dat ze een ontzorgingsaanbod, zoals we dat noemen... Dat ze een scan kunnen krijgen, wat zou er in hun huis moeten gaan gebeuren? En dat ze daar ook advies bij gaan krijgen. En daar betalen wij dan ook een deel van om hen op die manier op pad te gaan helpen. We hopen ook echt dat we deze mensen, die toch qua handelingsperspectief vaak nog zoekende zijn, kunnen gaan helpen. En we kunnen nu ook het Nationaal Isolatieprogramma... Die middelen kunnen we voor alle andere wijken gaan gebruiken hierdoor. Kunnen we veel meer gaan doen in andere wijken. We hebben gezegd, integraal over de hele stad zijn we gestart al met de doe het zelf aanpak. Mensen kunnen gebruik maken... U weet, de WOZ-waarde moet 308 maximaal zijn. Particuliere woningen en slecht label, die kunnen we gaan helpen. Die kunnen allemaal met een voucher al hele kleine maatregelen weer gaan toepassen. Een beetje à la de energiehulp. Voor 1.000 euro kunnen ze materialen gaan gebruiken. Maar we willen ook het grotere geld van het Nationaal Isolatieprogramma gaan inzetten. En het was echt heel mooi, in gesprekken die we hadden, bleek dat er op De Staart mensen hebben aangegeven bij de energiehulp, eigenlijk zouden wij wel meer willen. Dat is natuurlijk hartstikke mooi als mensen zelf aangeven dat ze willen. Daar zijn we mee in gesprek van, kunnen we met de middelen uit het Nationaal Isolatieprogramma bij jullie ook als eerste gaan proefdraaien wat er nodig is? Wat komt dan op je af? Wat moeten we allemaal goed gaan regelen met elkaar? Hoe werkt dat straks ook met nota's, met alles wat betaald moet gaan worden? Dat is hartstikke mooi dat we daar nu ook kunnen gaan starten met echt een wijkgerichte aanpak, zoals het voorzien is in het Nationaal Isolatieprogramma. Net vandaag hebben we ook in het college besloten dat we mee gaan doen met de aanpak voor de Verenigingen van Eigenaren. Dat zijn de vier grote gemeenten met nog drie iets kleinere gemeenten dan, maar ook nog wel steeds grote. Dordrecht zit erbij. Gaan we gezamenlijk op pad om voor VvE's veel meer te kunnen gaan doen. En dat betekent dat we informatieavonden gaan houden voor de besturen van alle VvE's. En dat we met VvE's, die aangeven dat zij het willen, ook echt mee aan de slag gaan. Samen met hen gaan kijken, hoe je met een VvE, al dan niet gemengd... Dat we toch gaan kijken wat moet er allemaal in een pand gebeuren waar meerdere eigenaren zijn en in verenigingsverband besluiten moeten worden genomen. Ik hoop dat dat een beetje inzicht geeft waar we ook allemaal al mee bezig zijn.

De voorzitter: Dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Een hele korte vervolgvraag, met dan ook een kort antwoord van de wethouder. En anders gaat het een andere keer verder.

De heer den Hartog: Een hele korte vervolgvraag. Dat is dat dat Volkshuisvestingsfonds, dat daar later dit jaar nog een vierde tranche komt. Wordt daar ook weer op ingezet? En zo ja, voor welke wijken zal dat dan gaan gelden?

De voorzitter: Heel kort, mevrouw De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Heel kort. Ons enthousiasme is zo groot dat we eigenlijk zeiden, dat moeten we zeker ook proberen. We snappen nu hoe het werkt, om het zomaar te zeggen. En ik noemde al even De Staart. Dat is ook zo'n wijk die vanuit de energietransitie al hoog op de lijst staat. Dat zou zo'n wijk kunnen zijn waarvan we zeggen, daar gaan we het voor aanvragen. En dan hopelijk weer in de prijzen vallen.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan naar het volgende onderwerp. En de tweede vraag komt van de VSP. En die gaat over het fietstunneltje bij de Transvaalstraat. De heer Stolk zal de vraag toelichten. De heer Stolk.

De heer Stolk: Dank u wel, voorzitter. Een fietser is vrijdagmiddag 3 mei ernstig gewond geraakt bij een eenzijdig ongeval in de scherpe bocht van de fietstunnel in de Transvaalstraat. Na een eerste onderzoek was de conclusie dat het hemelwaterafvoerrooster oorzaak zou zijn van de val. Door nattigheid was het rooster glad. En het ligt in de bocht. De politie gaat het onderzoek in kaart brengen. Maar de eerste indruk is dat het glijspoor begint bij het rooster. Het is niet het eerste ernstige ongeval in deze tunnel. Als bezorgd VSP-raadslid begrijp ik niet waarom dit niet aangepast wordt. De fietsers komen met een behoorlijke snelheid de haakse tunnelbocht in en zien op het laatste moment dat er een scherpe bocht is. Het rooster is bij regenachtig weer een gevaarlijke hindernis in de bocht. Het is niet de eerste keer en het zal ook niet de laatste keer zijn, als we er niets aan gaan doen. De VSP heeft de volgende vragen. Is de wethouder bereid het hemelwaterafvoerrooster op zeer korte termijn aan te passen? En twee, is de wethouder bereid onderzoek te doen naar de mogelijkheid om de Transvaaltunnel veiliger te maken, bijvoorbeeld fietsers, scooters de tunnel in te laten lopen of de tunnel alleen door voetgangers te laten gebruiken? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting op de vraag. Ik ga naar wethouder Van der Linden. Gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Dank u wel. Dank u wel voor de vraag. Vraag één gaat over de gladheid van het hemelwaterafvoerrooster. We zijn aan het kijken of we dat stroever kunnen maken. De vorige ongevallen, waar we weet van hebben, want af en toe gebeurt er een wat kleiner ongeval en af en toe ook een heel vervelend ongeval, wat ook een paar jaar terug bijvoorbeeld weleens tot echt wel ernstige gewonden heeft geleid, die hebben vaak een andere aanleiding. Daar zijn we naar aan het kijken of dat kan. Of we het stroever kunnen maken. Je hebt natuurlijk wel hemelwaterafvoer nodig.

Dat is logisch. De andere vraag, de tweede vraag is een beetje moeilijker. Het tunneltje ligt erbij, zoals het is gebouwd, met een scherpe bocht, die niet echt heel overzichtelijk te maken is zonder dat je de constructie van het bouwwerk eventueel aantast. En als je dat zou wil, zou je eigenlijk een andere tunnel moeten aanleggen. Dat is natuurlijk hartstikke kostbaar. Op langere termijn, in het hele MIRT-onderzoek wat nu loopt naar de stationsomgeving, wordt ook voorzien in maatregelen om aan beide kanten van het spoor eroverheen of er onderdoor te kunnen komen. Dan kijken we ook naar deze tunnel. Maar dat is de vraag of die dan wordt aangepast. Op korte termijn... We hebben een paar jaar terug de belijning aangepast en ook de bebording nog eens tegen het licht gehouden en ook aangepast. Daar kunnen we nog een keer naar kijken. Maar heel veel anders ga je niet met het verkeer om. En uw vraag van, kunnen we er dan geen voetgangerstunnel van maken? Dat kan. Je kan natuurlijk hekjes plaatsen, zodat mensen er alleen te voet langs kunnen. Dat is natuurlijk ook alweer een vraag om ander gedrag. Want mensen zullen ook snel zeggen, ik ga toch slalomend die tunnelbak in, want ik vertrouw wel op mijn rijvaardigheid. Dat vind ik wel een stevige ingreep. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor het antwoord. En het roept nog een vervolgvraag op, mijnheer Stolk?

De heer Stolk: Ja.

De voorzitter: Kort, alstublieft.

De heer Stolk: Het gaat er eigenlijk om dat het feit bekend is. En veelvuldig staan we in de tunnel daarom die ongelukken te aanschouwen. Maar ik vind het toch eigenlijk te weinig om te zeggen, we laten het voorlopig zo. Ik vind het belangrijk dat er echt iets aan moet gebeuren. En als je kijkt, in een uur tijd hebben we gestaan. Er komen mensen met scootmobielen, er komen mensen met kinderwagens, losse fietsjes, een driejarige die schiet zo naar de overkant.

De voorzitter: Volgens mij is wat u aangeeft duidelijk.

De heer Stolk: Eigenlijk wil ik vragen, begrijp ik eruit dat we voorlopig de eerste jaren er niets aan doen?

De voorzitter: Nog een korte reactie van wethouder Van der Linden.

De heer Van der Linden: Korte reactie. Wat u zegt, onderstreept mijn punt. Dit is een tunnel. Die had je natuurlijk in hindsight niet zo willen aanleggen, want er zijn normen voor tunnels. Je wil overzichtelijkheid. Je wil een hellingshoek die wat beter is. Je wil ook zorgen dat je materiaal gebruikt wat niet zoveel gladheid oplevert. Natuurlijk ligt het erbij, zoals hij erbij ligt. We kunnen van alles doen aan belijning. En van alles aan bebording. Maar als mensen te hard door de bocht gaan, dan kunnen ze vallen. En als mensen tegen elkaar inrijden, dan kan het gebeuren, gebeurt af en toe, dat mensen elkaar raken. De enige andere optie is om hem helemaal anders in te richten, zodat het een voetgangerstunnel wordt.

Zodat je afdwingt dat je met geen mogelijkheid op een fiets kan stappen. Dan kun je ook waarschijnlijk niet met een wandelwagen hier erdoor of op een andere manier. Of je zegt, we doen de tunnel dicht. Die afweging moeten we dan maken. En die afweging wil ik wel maken voor u, maar voorlopig ga ik ervan uit dat met goed gedrag je die tunnel goed kan passeren.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie dat de heer Groenewege een korte vervolgvraag heeft.

De heer Groenewege: De tunnel ligt erbij, zoals hij erbij ligt. En hij voldoet niet aan allerlei normen, volgens het college. Betekent dit dan ook dat de gemeente aansprakelijk is als mensen schade lijden, omdat ze een ongeluk hebben in die tunnel?

De voorzitter: Dat is een hele duidelijke. Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Dat is een duidelijke, korte vraag. Deze tunnel is voorzien van goede belijning, van goede bebording ook, waardoor duidelijk is, je moet goed uitkijken als je een tunnelbak inrijdt waarvan je ziet, er gaat een bocht aankomen en je weet niet precies wie er nog meer aankomt. Dat brengt met zich mee dat je niet met een noodgang erin gaat. De inrichting van de tunnel, zoals hij erbij ligt, is goed. Alleen als je nu weer zo'n tunnel zou verzinnen, dan zou je hem waarschijnlijk anders willen ontwerpen dan destijds gedaan is.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar het volgende onderwerp. En dat is de derde vraag. En die komt van de fractie DENK. En die gaat over het onderhoud van begraafplaatsen. En de heer Ayverdi zal de vraag toelichten.

De heer Ayverdi: Bedankt, voorzitter. Wij krijgen regelmatig klachten en signalen over de staat van onderhoud van de islamitische begraafplaats op de Essenhof. Het is belangrijk dat alle begraafplaatsen in Dordrecht goed onderhouden worden, ongeacht hun religieuze of culturele achtergrond. Op bijgaande foto's is te zien dat het onderhoud op het islamitische deel van de Essenhof niet dezelfde mate van zorg en onderhoud krijgt als andere delen van de begraafplaats. Is het college hiervan op de hoogte? Hoe zorgt het college ervoor dat de hele begraafplaats hetzelfde onderhoudsniveau kent? En gaat het college hier actie op ondernemen?

De voorzitter: Dank u wel. Duidelijke vragen. Wethouder Merx gaat hierover, denk ik.

De heer Merx: Klopt normaal. Dank u wel, voorzitter. Dank voor de vraag. Uw vraag heeft ook in principe misschien wel meer dan impliciet een veronderstelling dat we het islamitische deel van de begraafplaats minder goed zouden onderhouden dan de rest. En dat moet ik met kracht ontkennen. En dat zou ik ook echt niet willen, op geen enkele mogelijke manier. De gehele begraafplaats wordt op dezelfde manier onderhouden. Alleen het ene deel is soms in het onderhoud wat eerder aan de beurt dan het andere deel. In de komende weken, stond al toevallig gepland, ook weer extra capaciteit opgezet om het onderhoud te plegen wat het nodig heeft. Het weer is ook weer aan het veranderen nu. Daar wordt aandacht aan besteed. Ik heb wel ook even overleg gehad met de teammanager van de begraafplaats, omdat ik dit nogal...

Ik neem alle vragen serieus. Maar deze ook nog een beetje extra, omdat er die veronderstelling in zit. Als u daar serieuze, en daar ga ik vanuit, aanwijzingen of wat dan ook voor heeft, nodig ik u van harte uit om met mij, met de manager daar een keer te gaan kijken hoe dat dan precies in elkaar steekt en wat de staat van onderhoud is en hoe we dat doen. Zodat we ook beeld hebben en geluid hebben bij wat we aantreffen. Omdat ik op geen enkele wijze zou tolereren dat er onderscheid wordt gemaakt, op welke grond dan ook, voor wat betreft de begraafplaats of op voor wat anders dan ook.

De voorzitter: Dank u wel voor het antwoord. Mijnheer Ayverdi, voldoende?

De heer Ayverdi: Ja, dat was voldoende. Dank u wel.

De voorzitter: Dan gaan we naar de laatste vraag. En dat is een vraag van het CDA. En die gaat over antisemitisme. En de heer Van Dam Timmers zal hem kort toelichten. Gaat uw gang.

De heer Van Dam Timmers: Jazeker. Dank, voorzitter. We zien in de wereld veel conflictgebieden. Ontelbaar ook menselijk leed wat daar geleden wordt. En we zien ook dat die conflictgebieden invloed hebben in ons land. En daar zien we landelijk ook vanuit ontstaan en zien wij als CDA Dordrecht dat er signalen zijn van toenemend antisemitisme. En onze fractie wil eigenlijk graag weten of die signalen van toenemend antisemitisme ook voor Dordrecht gelden. Treft dat ons hier lokaal eigenlijk ook? En als dat het geval is, doet het college dan ook iets om die spanning te verminderen, zo ja, zo nee? Daar zijn we erg benieuwd naar.

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. En het is vraag voor portefeuillehouder Kolff. Gaat uw gang.

De heer Kolff: Dank. Dat is een goede vraag, een actuele vraag, waar we denk ik iedere dag ook in de nieuwsberichten wel iets van meekrijgen. Veelal in het buitenland. Gelukkig, zeg ik daarbij. Ondanks dat ik eigenlijk zou hopen dat het nergens meer voordoet. Als je kijkt, antisemitisme is natuurlijk eigenlijk een ander woord voor Jodenhaat. En je zou toch hopen dat bijna tachtig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog iedereen, wie dan ook, van welke afkomst, geloof of welke overtuiging dan ook, ervan doordrongen is dat dat niet zou moeten. Toch zie je, en dat is niet iets van alleen maar de laatste tijd, maar sinds 2002 ongeveer, antisemitisme in Nederland wel weer toenemen. Er is ook sinds een aantal jaar een speciaal nationaal coördinator antisemitisme, die dat ook monitort en waar je signalen kwijt kunt en waar je mee kunt overleggen over eventuele maatregelen. En u noemt het zelf al, de spanningen in de wereld, zeker in Israël, Gaza slaan ook de laatste weken over naar ons eigen land. Dat is dagelijks te zien in de nieuwsberichten en in de praktijk en soms, heel soms, gelukkig heel weinig zijn daar ook wel van dit soort signalen in onze stad. Ik bedoel, laatst zijn de struikelstenen verdwenen. Iedereen heeft het kunnen zien. De vraag is wat de achtergrond daarvan is, want dat weten we nog niet. Gelukkig zijn ze ook weer terecht. Maar de link wordt snel gelegd, laat ik maar zeggen. En heel af en toe zie je ook op plekken in de stad ineens een hakenkruis bijvoorbeeld verschijnen.

En dat zijn toch signalen die we liever niet zouden zien. Als je kijkt naar wat er verder in onze stad speelt, dan is dat gelukkig relatief weinig op dit vlak. En dat wil ik ook heel graag met u, denk ik, zo houden. We spreken vaak met de Joodse gemeenschap van onze stad. Dat is een kleine gemeenschap. Wat je daar wel ziet, is dat de angst onder hen toeneemt over de ontwikkelingen in de wereld, over wat zij zelf meemaken. En of het daadwerkelijk gebaseerd is op een voorval in onze stad of niet, je ziet gewoon, je hoort van hen signalen dat zij zich niet altijd meer veilig voelen om te zijn wie ze zijn, zich uit te spreken of bijvoorbeeld een keppeltje te dragen en zich openlijk als Jood over straat te begeven. En dat is natuurlijk buitengewoon droevig. Als gemeente houden wij intensief contact met hen. We proberen ook bij te dragen aan onderling begrip tussen bevolkingsgroepen. Maken bijeenkomsten, herdenkingen, toespraken mogelijk. Spreken ons ook uit. Ik heb als burgemeester ook, samen met bijna alle collega-burgemeesters in het land, twee weken geleden een stevig statement tegen antisemitisme gemaakt. De politie heeft ook meer oog voor dit soort sentiment, bijvoorbeeld tijdens herdenkingen en andere bijeenkomsten. Politie ziet zelf ook weinig of geen toenemend antisemitisme in onze stad, maar blijft wel alert. En het mooie is dat we in onze stad denk ik juist het verschil maken door te laten zien dat mensen met verschillende achtergronden heel goed met elkaar kunnen omgaan en elkaar respecteren. En een voorbeeld hierbij is de keuze voor een bijdrage, aanwezigheid of ook een rol bij de diverse herdenkingen en bijeenkomsten die de stad organiseert. Zo was er bijvoorbeeld bij de 4 mei herdenking ook de betrokkenheid en de woorden gesproken vanuit bijvoorbeeld het Platform Turkse Dordtenaren. Zitten we ook samen mee in het Platform of het Netwerk Bondgenoten, waarbij we zowel de Joodse gemeenschap als allerlei andere groeperingen in de stad bij elkaar brengen. En ook als het gaat om de jaarlijkse bijeenkomsten vanuit de gemeente met religieuze voorgangers zijn alle doelgroepen, achtergronden, geloofsovertuigingen meer dan welkom en zijn met elkaar in gesprek. En dat is de manier waarop wij in onze stad met elkaar omgaan, wat mij betreft. En dat is ook wat het college daaraan doet. Voorzitter, dank. En ik mag hopen, denk ik met iedereen hier aanwezig, dat we antisemitisme definitief kwijt kunnen raken, in ieder geval in onze stad.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Dam Timmers, voldoende denk ik antwoord op uw vraag?

De heer Van Dam Timmers: Ja, is voldoende helder voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we de vragen voor vandaag gehad. Dan wens ik iedereen een prettige vergaderavond

3. Instemmen met Actualisatie Structuurvisie Windenergie: Mogelijke zoeklocaties voor wind- en zonne-energie – Raadsvoorstel

Voorzitter: De heer Van der Net
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Mevr. Boom-Vos (VVD)

Dhr. Van Dam Timmers (CDA)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Mevr. Jager (Beter voor Dordt)
Dhr. Klerk (CDA)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Mevr. Nieuwland-van den Bosse (CU/SGP)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Dhr. Safranti (DENK)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Portefeuillehouders: wethouder T. De Jonge

Overige aanwezigen: dhr. Willemsens, dhr. Te Raa, dhr. Dijk, Dhr. Beek, dhr. Lammens, dhr. Bakker, dhr. De Keizer

De voorzitter: Dames en heren, graag uw aandacht. We laten, in verband met toch de warmte in het pand, de deuren open. En dan in ieder geval kijken dat de mensen die iets te hard praten op de gang dat we die daar even op wijzen. De temperatuur is vrij hoog hier. Welkom in ieder geval. Wij zitten hier bij een commissie met betrekking tot het instemmen met de Actualisatie Structuurvisie Windenergie, mogelijke zoeklocaties voor wind- en zonne-energie. En er zijn diverse partijen die hier aanwezig zijn, genodigden, maar ook mensen die wat willen inspreken. Maar eerst gaan we de administratie eventjes even doen. En dan begin ik aan de linkerkant. Wie heb ik hier links naast me dan?

Mevrouw De Jonge: Ik ben Tanja de Jonge. Ik ben de wethouder.

De heer Willemsens: Ik ben Jan Willemsens. Ik ben inspreker.

De heer Te Raa: Ik ben Arjan te Raa. En ik ben de inspreker voor de Coöperatie Drechtse Energie.

De heer Dijk: Mijn naam is Harsha Dijk. Ik werk voor Stedin.

De heer Beek: Ik ben Krispijn Beek. Ik ben de RES coördinator van de provincie Zuid-Holland. En ik ben hier vanavond namens de provincie Zuid-Holland om eventuele technische vragen te beantwoorden.

De heer Lammens: Ik ben André Lammens, coördinator windenergie voor de provincie Zuid-Holland. En ik heb dezelfde rol als mijn buurman net.

De heer Klerk: Ik ben Albert Klerk van het CDA.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

De heer Gorter: Ik ben Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, DENK Dordrecht.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Den Hartog: Paul den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Roggekamp: Erik-Jan Roggekamp, Gewoon Dordt.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Jager: Ineke Jager, Beter voor Dordt.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter voor Dordt.

De heer Bakker: Dat is waar. Adri Bakker, Milieufederatie Zuid-Holland. En ik spreek ook in namens de Milieufederatie.

De heer De Keizer: Jan de Keizer, bezorgde inwoner.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: Mijn naam is John van der Net. En ik mag tot negen uur deze commissie leiden. Dat wordt ook wel weer strak. De afspraak die ik wil maken, is dat de insprekers vijf minuten de tijd hebben. Dan mogen er vijf minuten ook vragen worden gesteld aan de insprekers. En dan gaan we weer door. Mochten daar nog vragen zijn daarna, dan kunnen we kijken of er nog tijd is of dat die op een andere manier gesteld kunnen worden. In ieder geval, de provincie zal niet inspreken. De commissie is hier wel om eventuele technische vragen nog verder te beantwoorden. Ik zal nog eventjes een toelichting geven voor de reden van de vergadering. Dit is de tweede beeldvorming over het raadsvoorstel, instemmen met de Actualisatie Structuurvisie Windenergie. Vorige Dordtse Dinsdag is door mevrouw Van Damme toegelicht hoe het raadsvoorstel tot stand kwam, wat aan u wordt gevraagd en wat er na gebeurt. Vandaag horen we de mening en suggesties van enkele genodigde partijen, maar ook partijen die zichzelf aanmelden over dit raadsvoorstel.

Wij hebben de Werkgeversfederatie Drechtsteden niet aan tafel gekregen, maar onze andere genodigden zijn aanwezig en bereid om hun visie te delen. En ik heb een volgorde van inspreken. En dan begin ik hier bij Stedin. En de heer Harsha Dijk mag dan in vijf minuten eventjes aangeven wat Stedin hiervan vindt.

De heer Dijk: Hartelijk dank, voorzitter.

De heer Van der Net: Alstublieft.

De heer Dijk: Ik werk bij Stedin. Stedin is de netwerkbeheerder in deze regio. Wij zijn verantwoordelijk voor het net. We zullen ook de windmolens aan gaan sluiten. Wij hebben als partij geen voorkeur voor een locatie. Dat klinkt heel gek, maar dat is echt aan u. Wij hebben wel een voorkeur voor besluitvorming. Zoals jullie weten, zijn wij op dit moment bezig met de energietransitie, waardoor er echt werk genoeg is. Om windmolens aan te kunnen sluiten, zullen wij op sommige locaties ook verzwaringen moeten toepassen. Dat kost tijd. En die tijd willen wij zo goed mogelijk benutten. Vooral nu. Eigenlijk vragen wij drie dingen aan u. Eigenlijk het vermogen van de windmolens. Hoeveel moeten het er zijn? De locatie en het tijdstip. Zodat wij eigenlijk alle tijd hebben om zo'n locatie daadwerkelijk ook aan te sluiten. Nogmaals, we hebben geen voorkeur voor een locatie, maar wel voorkeur voor zo snel mogelijk besluitvorming. Zodat wij de tijd hebben om die windmolens aan te kunnen sluiten op de stations.

De voorzitter: Dat was in ieder geval geen vijf minuten, maar wel een duidelijk verhaal denk ik wat dat betreft. De heer Safranti is zo slim om recht voor me te gaan zitten. Die geef ik als eerste het woord om een vraag te stellen.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. U gaf aan dat u de nodige tijd nodig hebt. Hoeveel is dat per windmolen? Hoeveel tijd heeft u nodig?

De heer Dijk: Dat is afhankelijk van het vermogen en de locatie. Hoe meer windmolens er zijn... Laten we zeggen dat als we spreken van drie windmolens met een behoorlijk vermogen, dan wordt dat aangesloten op een tweetal locaties in deze regio. Dat is oftewel het noorden oftewel het zuiden. Afhankelijk van die locatie moet er ook een kabel worden aangelegd. Hoe verder van het station, hoe meer tijd dat kost. Dat is echt afhankelijk van hoever dat is van het station. Als er minder windmolens geplaatst worden, dan kunnen ze ook op andere stations aangesloten worden. Maar het is eigenlijk afhankelijk van de locatie.

De voorzitter: De heer Hartmeijer en dan daarna de heer Gorter.

De heer Hartmeijer: Dank. Ik hoor Stedin zeggen, er is geen voorkeur uitgesproken. Maar ik kan me wel voorstellen misschien dat er belemmeringen zijn rond de verbreding van het elektriciteitsnet. Want Stedin is bezig met het transportstation voor volgend jaar. Zitten daar dan wel belemmeringen of zit ik op een verkeerd spoor?

De heer Dijk: Wij mogen wettelijk gezien geen voorkeurslocatie hebben. Als er voor locatie X wordt gekozen, dan zorgen wij dat de locatie X gereed is gemaakt.

Dat kunnen wij niet doen. We hebben uiteraard wel een technische voorkeurslocatie, maar dat is voor ons om dat op te lossen. Maar dat moet niet de besluitvorming in de weg gaan liggen.

De voorzitter: Ik denk, dat moeten we dan respecteren. Maar u heeft nog een vraag, mijnheer Hartmeijer?

De heer Hartmeijer: Gewoon qua interesse. Zijn er belemmeringen op de verbreding van het net? Daar vroeg ik eigenlijk naar. Gewoon puur van, hoe zit dat technisch? Als dat te lang duurt. Dat kan.

De voorzitter: De mijnheer van Stedin gaat over zijn eigen antwoorden, toch? Maar nogmaals, ga uw gang.

De heer Dijk: We hebben natuurlijk ook te maken hier in deze regio met netcongestie. Ik denk dat u daarop doelt. Windmolens duren eventjes voordat die aangelegd zijn. Het moet vergund worden. Er zijn verschillende zaken die daarvan zijn om dat mogelijk te maken. Tegen die tijd dat die windmolen er zijn, dan is de verwachting dat er geen netcongestie meer is, 2029. Maar het is voor ons wel altijd koffiedik kijken. Het is garantie tot aan de deur. Vandaar dat ik hamer op besluitvorming, zodat wij die voorbereiding kunnen nemen, omdat daadwerkelijk mogelijk te maken.

De voorzitter: De heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee vragen aan Stedin. De eerste is, hebben wij als gemeente Stedin nodig? En de tweede is, in hoeverre kunnen wij de opgewekte energie van de mogelijke nieuwe windmasten direct terug laten vloeien naar de Dordtenaren en de Dordtse ondernemingen? Dat we hem in het kader van de netcongestie niet aanleveren op het net van Stedin, maar echt voor onszelf gebruiken.

De heer Dijk: De stroom kiest de weg van de minste weerstand. Dat is hoe dat werkt. Dat betekent dat ik niet kan garanderen dat stroom in deze regio blijft. Als de stroom op dat moment gebruikt wordt, dan kan ik wel zeggen dat de stroom in deze regio blijft. Maar daar kan ik geen uitspraak over doen, omdat stroom normaal gesproken de weg van de minste weerstand kiest. Heeft u Stedin nodig? U moet aangesloten worden op het net. Als u niet aangesloten wilt worden op het net, dan heeft u Stedin daarbij niet meer nodig. Als u aangesloten wilt worden op het net, als u terug wil leveren aan het net, dan heeft u daarbij Stedin nodig.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. Hierop aansluitend. U gaf een technisch antwoord. De stroom kiest de weg van de minste weerstand. Je zou er ook financieel naar kunnen kijken. Zijn er opties om de financiële opbrengst van windenergie lokaal te kunnen benutten? Dat is mijn eerste vraag. En de andere vraag. Ik heb u in de presentatie niet over netcongestie gehoord. De heer Gorter heeft er net wel een opmerking over gemaakt.

Eerder hebben wij wel signalen gekregen dat netcongestie de aansluiting van windmolens en zonneparken zou kunnen belemmeren. Speelt dat niet meer? Is dat probleem inmiddels opgelost? Of hoe moet ik daartegenaan kijken?

De heer Dijk: De tweede vraag. Er speelt wel degelijk netcongestie momenteel in zuidelijk Dordrecht. Dat verwachten wij op te lossen in 2029. Tegen de tijd dat die windmolens klaar zijn, vergund zijn, dan verwacht ik niet dat wij in congestie zitten op dat gebied. Alleen dat is voor mij koffiedik kijken, omdat we zijn aansluitplichtig. Als er andere partijen komen, die op dat moment vermogen vragen, kunnen wij niet als netbeheerder nee zeggen. Dan moeten wij aansluiten. Ik kan niet over acht jaar aangeven of daar daadwerkelijk congestie is of niet. Dat vind ik heel lastige vragen. Daar kan ik ook geen uitspraak over doen. Uw eerste vraag ging over...

De heer Van der Meer: Over de financiële opbrengst.

De heer Dijk: Ik heb hem.

De heer Van der Meer: Er wordt sowieso bij windmolens en zonneparken ervoor gepleit dat er lokale participatie is. Wat voor mogelijkheden zijn er wat dat betreft?

De heer Dijk: We hebben een hele duidelijke rolscheiding, qua wetgeving. We zijn de beheerder van het net. Dat betekent alleen maar dat wij kabelboeren zijn en aansluitpartijen. De commerciële kant is niet aan de netbeheerder. Daar mogen wij niks van vinden.

De voorzitter: Dat is een duidelijk antwoord. De heer Wringer had ik gezien.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Even terugkomend op de vraag van de heer Gorter. Ik heb dadelijk nog een eigen vraag. Ik denk dat hij bedoelde, kunnen de windturbines gebruikt worden in een energiehub? Lokaal opwekken, lokaal gebruiken, zonder dat de energie het net op gaat? Want dat is natuurlijk... En mijn eigen vraag, kan er cable pooling worden gebruikt met onze bestaande windturbines of zonneparken? Want dan is dat, denk ik, positiever voor Stedin zelf.

De heer Dijk: De Netcode heeft al ruimte op een gegeven moment voor de cable pooling, waar u op doelt. Daar zit ruimte in de Netcode. Voorheen konden we dat niet. Het is misschien wat technisch. Maar er zit wel ruimte in de nieuwe Netcode om dat mogelijk te maken. Uw andere vraag.

De heer Van der Net: Even inbrengen, want ik denk niet dat het voor iedereen duidelijk is waar dit over gaat. Misschien een korte uitleg, alstublieft.

De heer Dijk: Het aansluiten op dezelfde kabels, zodat je niet meerdere kabels nodig hebt. Maar dat je één kabel...

De heer Van der Net: Zo eenvoudig is het. Dank u. Gaat u door.

De heer Dijk: Op uw eerste vraag, als er geen afname is op een gebied, dan gaat die stroom ook daar weg. Als er wel afname is, als er volop gebruik is, dan kan ik wel zeggen dat die stroom daar blijft op het bedrijventerrein. Maar in het weekend zal er minder afname zijn. Dan zal die stroom ook elders gebruikt gaan worden.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Dank ook voor de eerdere antwoorden. Is verhelderend. Ik had nog een aanvullende vraag. En dat gaat ook over, wij moeten uiteindelijk nadenken over, welke locaties zijn het meest geschikt? En ik hoor eigenlijk dat u op technische basis eigenlijk daar niet te veel voorkeur op wil aangeven. Terwijl onze beslissing uiteindelijk van wat je wel of niet doet, welke locaties wel of niet, gaat natuurlijk wel ook over die technische aspecten en kostenaspecten. Begrijp ik het dan goed dat Stedin op dat vlak geen informatie verstrekt?

De heer Dijk: Op kostenaspect wel. Wij zeggen eigenlijk, elke kilometer wat het voorbij is van een station, daar zit een, heb ik opgeschreven... Dan wordt het flink duurder. Hoe dichter bij ons station het geplaatst wordt, hoe gunstiger een businesscase is. Daar kan zeker rekening mee gehouden worden. Als het ergens in het midden wordt geplaatst waar hij ver weg is van onze stations, dan is zo'n kabel, want die moet de exploitant betalen, duurder, waardoor hij minder aantrekkelijk is. Dan zou ik zeker willen meegeven, kijk naar de locaties van de stations waar ze staan, zodat die businesscase het meest gunstig is. Maar dat is, nogmaals, niet aan ons. Wij sluiten aan. Wij zijn aansluitpartij.

De heer Van Dam Timmers: U doet gewoon wat u gevraagd wordt, in feite, als ik het zo begrijp.

De heer Dijk: U roept, wij draaien. Dat is eigenlijk onze rol.

De heer Van Dam Timmers: Precies. Dat is in ieder geval goed om te horen.

De voorzitter: Gezien de tijd, en ik heb al gezegd, daar gaan we strak op zijn, we zitten nu op tien minuten. In ieder geval de mijnheer van Stedin, Harsha Dijk, dank voor in ieder geval de uitleg. En dan gaan we naar Drechtse Energie. En dan gaan we naar de heer Arjan Te Raa. U heeft vijf minuten.

De heer Te Raa: Bedankt voor de uitnodiging. Ik vervang de voorzitter van de Coöperatie Drechtse Energie, Willy Verbakel. Die is op vakantie. Ik wil beginnen met complimenten te geven aan de wethouder en ambtenaren die dit zo hebben voorbereid, want ik zie een hele duidelijke verbetering. Toen ik hier anderhalf jaar geleden naar keek, vond ik heel veel voorbeelden van, zo moet je het juist niet doen. Zonder burgerparticipatie, niet landschappelijk ingebouwde zonnevelden, geen biodiversiteit, geen meervoudig benutten van land. En wat ik lees, en het moet natuurlijk wel allemaal gerealiseerd worden, is dat we nu een veel betere richting op gaan. Het moet landschappelijk, wordt rekening mee gehouden. Er is mogelijkheid tot burgerparticipatie.

En natuurlijk wil ik daar zeer voor pleiten als bestuurslid van de coöperatie Drechtse Energie. En erbij zeggen dat het ook heel erg nodig is, want windmolens, windturbines die zijn nog niet erg populair onder de bevolking. En ik denk, met participatie kun je dat verbeteren. En vandaar ook ons aanbod om daarbij te helpen. Om te zorgen dat die burgerparticipatie... Dat daarmee grotendeels de weerstand bij de bevolking weggenomen gaat worden. En dat kan denk ik ook lukken. Want in het verleden was het zo van, de voordelen, de winsten, en ik heb het met mijn eigen ogen gezien, van windturbines gingen naar mensen die er totaal geen last van hadden. En degenen die er wel last van hadden, die kregen er geen enkel voordeel van. En de intentie nu is om dat heel anders te doen. Nogmaals, ons aanbod is om daarbij te helpen. En dan denken wij dat een goede locatie is... En alle locaties kunnen wij mee werken. Maar we denken aan ten oosten van het Distripark, A16. Dat lijkt ons een hele goede locatie. Maar ook daar zeggen wij niet dat het daar moet. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Den Hartog.

De heer Den Hartog: Dank, voorzitter. Ik hoor u vertellen, het is niet heel populair. Dat heeft denk ik sterk te maken met de locatie. Want uit grootschalige enquêtes blijkt dat driekwart van de bevolking heel erg voor windmolens is. Ze willen hem alleen niet heel dichtbij hebben, NIMBY. En ik vroeg mij af, bewonersparticipatie, erg belangrijk, maar het zal natuurlijk altijd zo zijn dat die bewoner vlak bij de locatie, die zal niet zo tevreden zijn. Heeft u daar ideeën over hoe je dat NIMBY-effect weg kan nemen?

De heer Te Raa: Toevallig zit hier ook aan tafel, die gaat dat misschien zelf ook wel zo zeggen, iemand die dicht bij een windmolen woont. En ik vermoed dat die er best een voorstander van is. Maar wat er in het verleden niet goed is gegaan, ik neem aan dat dat ook voor deze bewoner geldt, maar zeker voor de anderen, men heeft er eigenlijk nauwelijks voordeel van gehad. Er is maar een enkeling die voordeel heeft, heel veel voordeel, moet ik zeggen, van de windmolens die we al op dit eiland hebben. Gelukkig zijn er niet veel mensen die er nadeel van hebben. Maar dat moet heel duidelijk beter. De mensen die er nadeel van hebben, vooral die er veel nadeel van hebben, omkopen is een verkeerd woord, maar die moet je toch motiveren en zeggen van, je krijgt er erg veel voordelen van. Ben ik net nog even vergeten te zeggen. In Hardinxveld-Giessendam... Het gaat dan wel over een zonnepark. Daar hebben wij aan meegewerkt. En dat is tot op heden in de voorbereiding een groot succes geworden, ook financieel. Binnen de kortste keren hadden wij het risicodragend kapitaal, en de mensen lopen echt het risico dat ze hun geld niet terugkrijgen, bij elkaar om daarmee te beginnen.

De voorzitter: Verleiden is het woord dan, volgens mij. Verleiden. Mevrouw Boom, u had een vraag.

Mevrouw Boom-Vos: Want we hebben elkaar ook al eerder gesproken. Ik ben vooral heel erg benieuwd hoe u wil gaan verleiden. Wat is voor de Drechtse Energie de afstand tussen de windmolen en de eerste bebouwing, om geluidshinder en slagschaduw te voorkomen voor de omwonenden?

De heer Te Raa: Zoveel mogelijk. Maar dan bent u vast niet tevreden mee. Maar het gaat erom, de mensen zullen er last van hebben. Als je zegt, de mensen hebben er geen last van, dat klopt gewoon niet. En er zijn regels voor. En ik zou zelfs die regels nog wat ruimer willen gaan toepassen. En ik denk, de locatie die wij dan wat nader hebben bekeken, dat is ten oosten van de A16 van het Distripark. Daar wonen heel weinig mensen. Is ver weg. Ik denk dat dat daarom een goede locatie is. Maar toch als er mensen zijn die er last van hebben, ga ermee in gesprek. Vraag ze wat ze willen. Ze willen misschien participeren erin. Je kunt het financieel doen. Maar begin met overleg. En we garanderen niet dat er geen enkele weerstand is. We moeten gewoon reëel realistisch zijn. Er zal altijd waarschijnlijk een enkeling zijn die zijn hakken in het zand zet.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers. En daarna mijnheer Van der Meer.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. De inspreker, de heer Arjan Te Raa, geeft aan dat hij het belangrijk vindt dat er eigenaarschap eigenlijk is bij de omwonenden. Of mensen die de lasten dragen ook de lusten dragen. Wat is dan volgens uw organisatie de ideale eigendomsverhouding? Hoe zou dat er dan uit moeten zien in de praktijk, stel er worden windmolens gerealiseerd? Kunt u daar een klein plaatje van schetsen, in de ideale situatie, je weet nooit of je die bereikt, hoe dat er dan uit zou zien?

De heer Te Raa: De ideale situatie is honderd procent lokaal eigendom. Maar dat gaat niet. Er wordt gestreefd naar vijftig procent lokaal eigendom. Want voor lokaal eigendom moet je ook investeren. Voor ons was nog de onzekerheid van, krijgen wij dat risicodragend kapitaal bij elkaar? In Hardinxveld-Giessendam is gebleken, daar lukt het goed. Ik zou zeggen, vijftig procent lokaal eigendom voor de mensen in de omgeving.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. Er zijn in de omgeving ook weleens mensen die iets minder kapitaalkrachtig zijn en niet financieel kunnen participeren. Heeft u mogelijkheden of ziet u mogelijkheden, binnen of buiten uw organisatie, om ook die omwonenden op een of andere manier voordeel te laten hebben?

De heer Te Raa: Ik vind het sowieso een hele goede suggestie. Op dit moment hebben wij daar nog geen mogelijkheden toe. Maar als het zou blijken dat iemand er heel veel last van heeft en die heeft totaal geen financiële middelen, ik kan duizend mogelijkheden bedenken om die man wel aan de financiële middelen te helpen, zodat hij ook financieel voordeel ervan heeft. Dat is niet zo moeilijk. En zelf vind ik het idee dat je ook mensen die weinig vermogen hebt mee moet laten doen een ontzettend goed idee. En dat is op diverse plaatsen al gerealiseerd.

De heer Van der Meer: Heeft u van dat laatste concrete voorbeelden?

De heer Te Raa: Dan heb ik uit Rotterdam, dat weet ik... Ik zit meer in de zonnepanelen, zon op andermans dak. Daar weet ik dat mensen bijna zonder eigen geld kunnen participeren. Dat is geregeld.

Maar daar moet ik wel bij zeggen, dat was ook in de tijd dat je geld nagenoeg gratis kon lenen. En dat is nu wat lastiger. Ik zou het sommetje opnieuw moeten maken. En de rendementen waren destijds ook redelijk. Niet gigantisch hoog. Maar zeven procent rendement kon je wel maken. En als je dan een geldschieter had die met vier procent genoegen nam, wat nog weer meer was dan wat hij op zijn bank kreeg, dan kon je zulke dingen doen. Maar nu krijgen de mensen denk ik nog maar steeds anderhalf procent. Maar als je iets meer risico neemt, krijg je al meer procent voor je geld. Maar ik denk dat het nog steeds mogelijk is.

De voorzitter: Ik tel iets meer dan negen minuten. En dan dank ik in ieder geval de heer Te Raai voor het inspreken. En dan hebben wij als volgens de heer Jan Willemsens, voorzitter van de Agrarische Natuur Vereniging BoerEnGroen op het Eiland van Dordrecht en vanuit het LTO. U heeft vijf minuten. Gaat uw gang.

De heer Willemsens: Dank u wel, voorzitter. Ik ben geen voorzitter LTO meer. Dan is weer een halve minuut kwijt natuurlijk.

De voorzitter: Maar dat zei ik ook niet. Ik zei, vanuit het LTO.

De heer Willemsens: Ook niet vanuit het LTO. Maar ik spreek namens een aantal boeren uit de Louisapolder en de Zuidpunt. We zijn ontzettend positief dat de gemeente inderdaad stappen neemt naar een duurzamer Dordrecht. We hebben ons verenigd en willen graag gezamenlijk windenergie gaan opwekken. Dat heeft meerdere redenen. Eén, om onze bedrijven energieneutraal te maken. Twee, om een verdienmodel te maken om onze bedrijven duurzamer te kunnen maken. En om de Dordtse bedrijven en inwoners van groene stroom te kunnen voorzien. Heb ik net al een beetje gehoord dat dat niet zo makkelijk is, maar toch willen we dat graag doen. Een groot aantal van boeren denkt al mee sinds de pilot van de RES. En we zouden graag zien dat alle boeren kunnen meedoen, vanwege twee belangrijke redenen. Reden één, als u op voorhand geen splitsing maakt, kunnen alle boeren uit de polder meedoen en profiteren van de inkomsten van duurzame energie. Reden twee, laat de onderzoeken leidend zijn in welke percelen wel of niet. Maak gebruik van de ruimte die er is. Dan kan de ruimte gebruikt worden om de impact op mens, dier, natuur zo beperkt mogelijk te houden. Vanuit kwantiteit, veel percelen, kan gewerkt worden aan een kwalitatief plan. Zet het plan niet te kleinschalig op. De polder is ruim genoeg. Zorg ervoor, nogmaals, dat er geen splitsing ontstaat. Zet in op transparantie, op samenwerking van boeren. Voorkom uitsluiten. Maak een robuust plan, zodat we over een paar jaar niet weer op het matje geroepen worden om een nieuw plan te maken of omdat er ruzie bij de boeren is. Dank u.

De voorzitter: En daar zag ik opeens uit mijn ooghoek een vingertje van de heer Groeneweg. U mag de vraag stellen.

De voorzitter: De heer Willemsens gaf aan dat hij zich verenigd heeft. Maar met wie, vraag ik me af? En wie heeft u al mee in deze positieve...

De heer Willemsens: Momenteel zijn we met zeven boeren uit de polder Zuidpunt en de Louisapolder.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Die was snel. Ik vroeg me af... Fijn dat u die samenwerking heeft. U bent er ook al wat langer mee bezig. Heeft u zelf ook een voorkeur over de hoogte van de windmolen? Want er zijn verschillende onderzoeken van 120 naar 280.

De heer Willemsens: Dat antwoord is dubbel natuurlijk. Een klein molentje levert geen rendement op. Dat willen we niet. Dat wil eigenlijk niemand hier. Stedin wil hem waarschijnlijk niet aansluiten, want dat is te duur. En een hele grote molen willen we misschien ook wel niet. En misschien Stedin weer wel. Sorry dat ik jouw naam elke keer roep. Maar ik kan me voorstellen dat aan alles bezwaren zitten. Dat weet ik niet. Maar het moet wel een rendabel plan worden uiteindelijk, een businesscase.

Mevrouw Boom-Vos: Dat is eigenlijk het belangrijkste. Jullie hebben geen voorkeur. Het moet een rendabel plan zijn voor alle partijen?

De heer Willemsens: Ja.

Mevrouw Boom-Vos: En ook terwijl u nabij woont?

De heer Willemsens: Ja.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel.

De voorzitter: De heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Even voor verduidelijking. Dat plan waar jullie nu mee bezig zijn, is die positie van die windmolen opgenomen in de huidige Structuurvisie die wij gezien hebben of is het een plek die door jullie aangewezen is?

De heer Willemsens: Hij is uitgebreider.

De heer Gorter: Sorry?

De heer Willemsens: Ons plan is uitgebreider.

De heer Gorter: Maar zit dat in de...

De heer Willemsens: Wij gebruiken meer ruimte.

De heer Gorter: Maar ik vraag me af, u weet niet dat het in de Structuurvisie nu als locatie al meegenomen is? Of is het echt een op zich staande locatie?

De heer Willemsens: Het is meegenomen, maar ons totale plan is niet helemaal omschreven.

De heer Gorter: Dank u wel.

De heer Willemsens: Wij zouden het graag wat ruimer willen zien.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Nog even om dat iets te preciseren. Er zijn contouren aangegeven voor het zoekgebied. En jullie plan valt daar gedeeltelijk binnen en gedeeltelijk buiten. Zeg ik Dat goed?

De heer Willemsens: Precies. Ja, zegt u goed.

De heer Van der Meer: En is het mogelijk om daar nadere informatie over te verstrekken, zodat we ook een beeld hebben wat precies die contouren zijn?

De voorzitter: U wilt graag een kaart?

De heer Van der Meer: Dat zou heel mooi zijn, voorzitter.

De voorzitter: Ik probeer dat altijd zo simpel mogelijk te houden.

De heer Willemsens: Ik denk dat dat moet kunnen.

De voorzitter: Er komt een kaart. De heer Den Hartog.

De heer Den Hartog: Aanvullend een korte vraag. Als dat gebied iets anders is dan wat wij onlangs hebben gezien, waarin we ook hebben gezien hoeveel windmolens daar passen op zo'n gebied. Het gebied waar u het over heeft, hoeveel passen er daarvan en van welk vermogen?

De heer Willemsens: Ik ben niet technisch genoeg om dat precies te zeggen, maar wij hebben een... Het gebied is ongeveer twee keer zo groot. En daar hebben wij een rij molens ingeplant. En dat is dan volgens de technici een goede opstelling. Maar dat ligt niet vast. Dat is gewoon een beeld. En dat zijn er niet zoveel. Momenteel kijken wij naar zeven molens. Het wordt niet volgepompt of vol geplant. En inderdaad niet de allergrootste, maar ook niet de kleinste. Kun je alle kanten op.

De voorzitter: Ik kijk even rond. En dan denk ik dat dit duidelijk genoeg was.

De heer Gorter: Voorzitter, mag ik nog een vraag stellen? Want dan wordt het misschien wat duidelijker.

De voorzitter: Net op tijd, mijnheer Gorter.

De heer Gorter: Dat weet ik. Ik ben altijd net op tijd. Als je naar de opbrengst van het vermogen kijkt, waar praten we dan over? Want je hoorde kleine molens, grote molens, hoge molens, lage molens. Maar wat voor opbrengst moeten we dan verwachten? Dan kunnen we dat een beetje in de context plaatsen van wat wij gezien hebben.

De heer Willemsens: Ik zeg het een beetje in mijn eigen stijl. Volgens mij is 2 klein. 2,3 is klein. En 8 of 9 is heel groot. En denk dan aan 4, 4,5 of zo. Maar ik ben een heel klein beetje voorzichtig. Megawatt.

De voorzitter: Het zijn megawatts. Daar tellen we in. Ik dank de heer Willemsens voor deze inspraak. Eens even kijken. Dan gaan we naar de heer Bakker en de heer De Keizer namens de Natuur en Milieufederatie. Ik lees alleen maar van mijn eigen briefje voor.

De heer Bakker: Ik ben de vertegenwoordiger van de Natuur en Milieufederatie. En de heer De Keizer is vertegenwoordiger van...

De heer De Keizer: Gewoon mijnheer De Keizer.

De heer Bakker: Gewoon mijnheer De Keizer.

De voorzitter: Dat kan natuurlijk ook. Komt de heer De Keizer zo meteen. Dan heeft u nu het woord in ieder geval namens Natuur en Milieufederatie, mijnheer Bakker. Gaat uw gang. Vijf minuten.

De heer Bakker: Dank u wel. Het is niet de eerste keer dat we hier inspreken. En we hebben hier dacht ik, wat is het, een klein jaar terug ook gebruik gemaakt van het inspreken. Dank dat we dat weer kunnen. En het heeft denk ik te maken met onze zorgen rond de ambities die onder andere in de RES staan. En het heeft te maken met het feit dat ook dat voor Dordt geldt. En als je kijkt wat er nog nodig is om die 0,9 terawattuur te realiseren, dan is het denk ik van belang om ook wat wij graag bij u onder aandacht brengen mee te nemen. En het gaat om 4 punten. Er is al genoemd die burgerparticipatie. Maar laten we duidelijk zijn, het gaat om 50 procent burgerparticipatie. Dat staat in het Klimaatakkoord. Het staat ook niet alleen in het Klimaatakkoord, maar ook toen het RES Hoofdlijnenakkoord is opgesteld, is overeengekomen dat 50 procent... En dan is het van de opweklocatie. Want je kunt op allerlei manieren 50 procent burgerparticipatie uitleggen. Laat het duidelijk zijn, het is hier al genoemd, maar die 50-50 is ook gewoon beleid wat nationaal geldt. En het zou ook de nota die jullie strakjes als raad vaststellen sieren om dat gewoon expliciet op te nemen. En dan gaat het om een burgercoöperatie. U hebt het net gehoord, de Drechtse Energie is om de deur, om de hoek, moet ik zeggen. Een ander punt wat wij belangrijk vinden, is natuurinclusief. Natuurinclusief is wel genoemd in het voorliggende stuk. Maar hoe dat vorm moet krijgen, is nog heel erg onduidelijk. Het is zo dat wij als Milieufederatie recent een onderzoek hebben gedaan en moesten vaststellen dat geen enkele locatie, en dan heb ik het met name ook over zon, maar ook over wind, niet voldoet aan wat natuurinclusief moet zijn. Op dit moment hebben we eigenlijk geen goede voorbeelden van bestaande locaties. Het houdt ook in dat je eigenlijk voorbeelden nodig hebt. En we hebben ook een voorbeeldenboek gemaakt. En dat heet Energietuinen. Ik zou dat graag aan jullie beschikbaar stellen, zodat je een indruk krijgt van wat het wel kan zijn. Het is ook zo dat we daarin een ladder hebben. Met andere woorden, je hebt de zonneladder, maar je hebt ook de natuurinclusief ladder.

Waarin je kunt kijken hoe je die combinatie van natuur, landschap en dat integraal benaderen van zo'n plan vorm kunt geven. Want het is natuurlijk duidelijk, er is schaarste aan ruimte. En hier ook op het eiland. Een derde punt wat we eigenlijk... En dat is toch wel iets wat zeker de aandacht vraagt als het over locaties gaat, is de grondpositie. En als we kijken naar hoe de ervaringen zijn, dan moeten we toch vaststellen dat realisatie van plannen rond zon en wind allebei vallen of staan met eigenaarschap van de grond. Als de eigenaar niet mee wil doen, kun je dat vergeten. En ik wil dan onder uw aandacht brengen dat de ervaringen in het verleden met het Havenbedrijf Rotterdam niet een geweldige trackrecord laten zien voor Dordrecht. En we moeten ook vaststellen, en dat is een openbaar stukje informatie, dat het Havengebied voor bijna 100 procent in erfpacht is uitgegeven aan het Havenbedrijf. En dat betekent heel eenvoudig dat het Havenbedrijf in de rechten treedt van een eigenaar. Oftewel, het is niet de gemeente die beslist of daar een molen komt, maar het Havenbedrijf. En we willen dat u even meegeven, want dat betekent eigenlijk dat het heel problematisch is om daar iets te realiseren, zo niet met wat we tot nu toe weten bijna, vergeet het maar. Als laatste, en dat is de tijd die het vraagt om van plan naar uitvoering te komen. Het is al aangegeven door mijnheer Jan Willemsens dat het heel belangrijk is om een robuust plan te hebben. Maar dat betekent eigenlijk ook dat je een breed gedragen plan moet hebben. En dat betekent ook dat je niet in een raad zoals hier nu dit behandelt, maar dat je eigenlijk veel sneller al breed aandacht inzet moet leveren voor het participeren. En dat is dan zeker ook iets wat in een nieuwe Omgevingswet een toverwoord is. En als je kijkt wat dat zou moeten betekenen, dan zou je eigenlijk moeten kiezen om veel meer aandacht te besteden aan informeren en communiceren en daarnaast initiatieven en samenwerken. En dat zijn eigenlijk 2 onderdelen die op dit moment gewoon gefaciliteerd moeten worden. En we zouden u oproepen om dat ook veel explicieter op te nemen in het voorliggende voorstel, zodat je uiteindelijk ook partijen kunt faciliteren. En ik zou dan een appel willen doen om daar ook met name nu partijen niet in een ambtelijk apparaat, maar ook veel meer in de Civil Society, oftewel, dat kan een klankbordgroep organiseren zijn waarin de Milieufederatie een rol heeft, waarin ook andere natuurverenigingen... Waarin de landbouwer, de werkgevers... Wees je bewust dat op deze manier je plan veel robuuster en daarmee ook zekerder is. En dat de tijd, die toch al 8 tot 10 jaar vraagt, ook gehaald kan worden. Voordat ik afsluit, wil ik jullie nog een uitnodiging doen. En die uitnodiging is dat wij graag een excursie organiseren naar een aantal goede praktijkvoorbeelden in de regio. Praktijkvoorbeelden waar zon en wind gecombineerd zijn om juist die duurzame energieopwekking vorm te geven. Praktijkvoorbeelden die inspirerend kunnen zijn voor het eiland van Dordt. Ik denk dat het mogelijk moet zijn om samen met de griffie en Drechtse Energie, en mogelijk nog andere partijen, dat te organiseren, na de zomer. Ik weet niet of het in goede aarde valt, maar dat is het laatste bod wat ik wil doen.

De voorzitter: Het is genoteerd door de griffie, heb ik al gezien. Wat dat betreft, dat zal worden meegenomen.

De heer Bakker: En voor de rest, mijnheer de voorzitter, hebben wij ook de zaken zwart-op-wit. Ik kan u ook de...

De voorzitter: Als dat naar de griffie gaat, dan wordt het bij het dossier gevoegd. En dan hebben een...

De heer Bakker: Want hij staat in de link voor de energietuinen. Het onderzoek naar...

De voorzitter: Als u dat inderdaad dan naar de griffie wilt sturen, dan komt dat allemaal bij ons weer terecht.

De heer Bakker: Gaan we voor zorgen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie opeens twee GroenLinks vingers. Dan wordt het wel heel erg. Dan ga ik eerst even kijken, de eerste de heer Den Hartog dan. Jammer hè?

De heer Den Hartog: Dank u, voorzitter. Ik denk dat ik op zich een korte vraag heb. U noemde natuurinclusiviteit als belangrijk uitgangspunt. U zegt ook dat het eigenlijk nu onduidelijk is hoe het er nu in staat en dat u daar zelf allerlei ideeën over heeft. En u verwees dat we iets konden lezen. Nu zitten we toch hier allemaal. Kunt u toch even een tipje van de sluier oplichten, nu we hier allemaal aanwezig zijn?

De voorzitter: Ik wil het graag toestaan, maar het is misschien wel zonde van de tijd als het toch naar ons toe komt, denk ik dan, mijnheer Den Hartog.

De heer Bakker: Ik wil wel een stukje van de sluier oplichten. Dat betekent niet alleen op het terrein zelf dat je ontwikkelingen genereert die natuurinclusief mogen zijn, maar dat je ook kijkt in een bredere integrale benadering. Ik kan me voorstellen in de polder De Zuidpunt dat je daar... Want die molens genereren inkomsten. En om die meerwaarde op een goede manier te benutten, kun je ook in feite de biodiversiteit een boost geven. En daar hebben we ook een ladder voor ontwikkeld. Bij die energietuinen zit ook een ladder, die in feite een checklist is voor hoe je dan om kunt gaan met de mogelijkheden.

De voorzitter: En het komt allemaal naar ons toe nog, mijnheer Den Hartog. Wat dat betreft... De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Vanuit de Partij voor de Dieren staan we in ieder geval positief tegenover de uitnodiging. Ik was nog benieuwd of de Natuur en Milieufederatie misschien conflicten ziet tussen de zoeklocaties voor windenergie die het college voorstelt en belangrijke en bekende vogelvliegroutes? Want het zit natuurlijk allemaal vlakbij beschermde natuur.

De heer Bakker: Goede vraag. Ik kan me herinneren dat tijdens de ronde tafel, toen wij ook inspraken, de Vogelbescherming een presentatie heeft gehouden. En het klopt. Ik denk ook dat als je het hebt over de manier waarop je die locaties moet kiezen je altijd je heel bewust moet zijn van de verstoring. Ik denk ook dat we er niet aan ontkomen om een keuze te maken die, je zou kunnen zeggen, niet de kolen en de geit spaart, maar wel een bewustzijn creëert waarin je ook met duurzame energieopwekking een aantal concessies zal moeten doen.

Maar ik denk zelf dat ook de tijd leert dat we steeds verder komen in op die manier het mitigeren van de effecten van de windmolens. Maar ik kan niet ontkennen dat in de buurt van een Natura 2000-gebied, zoals we dat hier kennen, je toch wel ook heel kritisch moet zijn met de locaties. Ik kan ook nog melden dat aan de overkant hebben we natuurlijk voorbeelden in Brabant, bij Lage Zwaluwe, het A16-project. Die hebben eigenlijk ook op dezelfde manier een probleem. En ik kan alleen maar zeggen dat wij niet bij elke locatie staan te juichen als daar windmolens worden gezet. Dat is eigenlijk het antwoord op uw vraag.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. Bedankt voor uw inbreng. Ik heb vandaag eigenlijk nog weinig gehoord over de landschappelijke waarde en wat men ervan vindt, positief of negatief. En natuurlijk ben ik best wel benieuwd naar uw organisatie, wat die ervan vindt om windmolens vlakbij natuurgebieden te hebben.

De heer Bakker: Het is ik denk een goede vraag, mevrouw Boom. Dank u wel. Het is ook, als je kijkt naar wat vind je mooi, dan kun je altijd zeggen, dat is subjectief. Ik denk als je het moet beoordelen vanuit effecten op landschap, dan zie je daar ook allerlei studies die met de visuele schetsen hoe je vanuit gezichtshoeken de molens kunt waarnemen, pogingen om daar iets van op papier te krijgen. Ik denk wel dat we moeten vaststellen dat molens zeker effect hebben. En als je het hebt over ongestoorde luchten en vergezichten, dat we daar concessies doen. En als je vraagt van, vinden we dat mooi of lelijk? Ik gaf al aan, ik denk dat het een keuze is die staat voor, willen we duurzame energie een plek geven in onze samenleving en not in my backyard gevoelens de overhand geven? Of willen we alles wat niet mooi is afwijzen? En ik denk zelf dat de inbreng van mijnheer De Keizer daar ook nog wel iets over zegt. Maar ik kan u zeggen, mooi is subjectief. En meer kan ik er niet aan toevoegen.

De voorzitter: De heer De Keizer is zo aan de beurt. Nog twee vragen, want dan ga ik naar de heer De Keizer. De heer Hartmeijer eerst nog.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Er wordt gesproken over bijvoorbeeld, we zijn nu echt op zoek naar zonneweides bijvoorbeeld langs de snelweg. En natuurinclusie is weer een extra puzzelstukje, zou je kunnen zeggen. Geldt die kritiek rond natuurinclusief daar dan ook? Want dat zijn natuurlijk restruimte eigenlijk. Ik ben een beetje op zoek van, hoe kijkt de heer Bakker daarna?

De heer Bakker: Ik denk dat het altijd een opgave is om te kijken of je het ruimtegebruik, als je het hebt over restruimtes, niet op die manier moet benaderen. Maar ik geef aan dat je eigenlijk in een groter gebied moet kijken wat je daar voor toegevoegde waarde oplevert. Oftewel, als het acht hectare zonnenvelden is, dat is geen natuurwaarde. En kun je dan als het ware een compensatie leveren die misschien wat extra ruimte op een andere plek vraagt, maar daarmee wel een soort compensatie ook oplevert? Dat is een beetje wat natuurlijk al ook in het verleden met autowegen is gebeurd. Met andere woorden, dan ga je kijken hoe je natuurontwikkeling een plek kan geven.

Dat is een beetje de manier waarop je met dit soort knelsituaties, of hoe je dat dan ook wil noemen, restruimtes om kan gaan. Is dat een beetje een antwoord op uw vraag?

De heer Hartmeijer: De heer Bakker zegt eigenlijk, je moet af van dat begrip restruimte.

De heer Bakker: Dat zeg ik niet. Ik zeg alleen dat als je daar toe gedwongen bent om de zonnepanelen te leggen, dan ben je eigenlijk te krap in je benadering van de wijze waarop je met die zonneparken moet omgaan. Want het blijft een zonnepark. En je kunt het niet inrichten als gebied waarin natuur op enige manier als biotoop zich kan ontwikkelen. Met andere woorden, ook hier is het maatwerk.

De voorzitter: En keuzes maken, denk ik. De heer Van der Meer, als laatste. En dan gaan we naar de heer De Keizer.

De heer Van der Meer: Ik heb een klein puntje nog ter aanscherping. U zegt, de inpassing in de natuur is heel belangrijk. De vraag van mevrouw Boom ging over landschap, uitzicht en dat soort dingen. Ik neem aan dat ook daar slimme keuzes mogelijk zijn...

De heer Bakker: Zeker.

De heer Van der Meer: Zodat het storende effect geminimaliseerd wordt.

De heer Bakker: Zeker. Maar ik kan niet ontkennen dat als je in de Noordwaard fietst dat je dan de molens, die ik net noemde, bij Moerdijk ook in de verte kan waarnemen. Alleen of je dat lelijk of mooi vindt, dat laat ik graag aan ieder individu. Maar zeker kun je daarin slim opereren. Dat was mijn inbreng.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bakker. En dan als laatste, ook voor vijf minuten, de heer De Keizer. U heeft het woord.

De heer De Keizer: Dank u wel. Ik ga jullie even voorstellen aan 2 mensen die ik op mijn rug heb staan. Dat zijn mijn 2 kleinkinderen. En dit is een T-shirt van 10 jaar terug. We hebben dit onderwerp 10 jaar terug ook al een keer gehad. En in die 10 jaar is er enorm veel veranderd. Is er ontzettend veel beloofd aan burgers. Hebben wij een samenwerking gehad om windenergie te ontwikkelen. Dat is allemaal verdwenen. Heeft er een wethouder gezeten die belofde zich hart te zullen maken voor zeventien windturbines. Allemaal weg. Niks van over. En nu zitten we hier vandaag weer opnieuw met een verhaal waar ik stukken ontdek die er vorige keer ook waren. Ik zie locaties terug waarvan ik denk, die zijn ooit afgevallen en nu kennelijk in 2024 kan dat weer. Terwijl we ook zouden moeten realiseren dat als we nu een rendabele businesscase willen hebben, dan hebben we het over meerdere grote windturbines. Daar kom je niet omheen. Maar de hamvraag zou natuurlijk aan de voorkant moeten zijn, waarom windenergie? Kunnen we in 2040 energieneutraal worden zonder die windenergie? Ik denk het niet. En dat heeft ermee te maken dat ik al heel lang bezig ben met dossiers wind en zon en energieneutraal worden vanuit de burgerkant. Vind ik het erg? Van mij hoeft het niet. Heb ik daar ervaring mee? Ja, ik woon er vlak naast.

Heb ik daar profijt van? Nee, ik heb daar geen profijt van. Heb ik wel met die 3 dingen te maken waar we het iedere keer over moeten hebben met burgers? Ja, daar wil ik wel met jullie het over hebben. Heb ik last van slagschaduw? Nauwelijks. Bijna niet. Dat gebeurt een keer als die zon daar staat en ik zit in mijn tuin en hup dan is die alweer weg. Zover zit ik erbij vandaan. Terwijl ik het toch maar 800 meter bij vandaan zit. Heb ik last van geluid? Ja, soms. Ik dacht vroeger dat 41 decibel heel weinig was. Maar als het doodstil is 's nachts dan hoor je ze. En ik heb burens die hebben daar last van. Gaan die ervoor verhuizen? Nee, die blijven daar gewoon wonen. Heb ik er last van? Nee, naarmate ik ouder word, hoor ik minder. Dat helpt. Maar nog dan denk ik, doe eens wat aan die A16? Daar heb ik last van. Zet niet zo'n lullig schermpje neer om dat tegen te houden. Daar hebben we nog steeds last van. Dat kan je oplossen straks met het Distripark, door daar gewoon goede bebouwing te doen langs de A16. Maar of dat gebeurt, ik heb geen idee. Dan heb je het laatste. En dat is volgens mij eigenlijk iedere keer het onderwerp, horizonvervuiling. Ik woon daar vlakbij. Ik heb er geen last van. Ik zie ze niet. Ik ben bij Jan Willemsens eens geweest. En die ziet die turbines niet in Brabant. Die 9 die je allemaal kan zien als je over dat eiland... Als ik over het eiland ga, zie ik 25 windturbines in de omgeving. Storen ze me? Nee. Mijn kleinkinderen begrijpen niet waarom ze niet overal staan, omdat dat kan helpen in die energietransitie. Maar dan moet je dat wel doen met elkaar. Helpt het ook met elkaar? Ja, het helpt. We hebben nu veel zon, maar we hebben geen wind. Zon hebben we 1.000 uur per jaar. Wind hebben we 3.000 uur per jaar. Dat is een hele andere... Dat vult elkaar op heel veel gebieden aan. De Stedins willen daar graag over praten. In Zwijndrecht, waar ik een project doe, komt de ondernemer die zegt, jullie kunnen met het zonnepark helpen in congestie. Er zijn allemaal slimme dingen mogelijk. We zijn aan het nadenken over Local4Local. Ik hoorde het net ook. Wat kunnen we doen? Met de burgercorporatie, met de ondernemers nadenken, wat is goed voor ons? Weet u waar die zonne-energie blijft van de vier zonneparken die we hebben? Niet hier. Die verdwijnt. Als je vraagt wie daar lokaal een abonnement hebben, dat is een handjevol burgers. Terwijl je daar veel meer mee gaan doen. Als je het in eigen hand houdt, wat net verteld werd, 100 procent, dan hoeven wij alleen vanuit uit de corporatie maar de kostprijs te hebben, plus een heel klein beetje. Al die andere partijen die daar nu zitten, gaan voor de hoofdprijs. Wij kunnen dat veel beter, veel goedkoper. Daar moet nog heel veel over gesproken worden. Maar we zijn nu in Zwijndrecht bezig, in gesprek met Stedin, om te kijken van, hoe kan je met een zonnepark slim omgaan naar die ondernemer? En hier worden net vragen gesteld over, hoe hoog wordt hij en waar staat hij precies? Dan denk ik, ik ben ervan overtuigd met dit verhaal, wat ik op zich prima vind, laten we er vooral mee aan de gang gaan, dat het me niet zou verbazen dat er maar op één locatie projectontwikkelaars zijn die daar hun vinger voor opsteken.

De voorzitter: Ik zie dat de timer doorloopt. En ik weet dat u wat dat betreft heel makkelijk doorpraat, mijnheer De Keizer.

De heer De Keizer: Ik stop gewoon.

De voorzitter: Misschien ligt dat aan dan toch. Ik weet niet.

De heer De Keizer: Misschien dat mijn kleinkinderen zeggen, praat gewoon door totdat je eruit gezet wordt. Je weet het niet.

De voorzitter: Ik ga gewoon eens even kijken of er wat vragen zijn richting u, in ieder geval. En ik zag gelijk twee handjes. De heer Groenewege en daarna de heer Gorter.

De heer Groenewege: Dank u wel. Ik ben wel benieuwd hoe de heer De Keizer aankijkt tegen de zoeklocaties van het college en tegen het plan van de heer Willemsens?

De heer De Keizer: De opdracht aan Bosch & Van Rijn, die hebben vorige keer verteld dat er 17 tot 35 konden. Hetzelfde bureau. Dat is uitgelopen op 0. Met dat in je achterhoofd moet je ook kijken naar nu. En wat ze hebben gehad, is gewoon een technisch verhaal. We zetten een kruisje neer. We zetten er een cirkel omheen. En dat is het. Maar er horen vervolgstappen bij die de projectontwikkelaars al lang genomen hebben. En ik durf hier wel een fles wijn op te zetten dat het depot niet gaat vliegen. Dan is de vraag, waarom niet?

De voorzitter: Ik zie allemaal vragen, mijnheer De Keizer, over het woord depot. Kunt u dat nader toelichten?

De heer De Keizer: We hebben een gronddepot. Die staat in het verhaal. Dat we daar twee windturbines zouden kunnen zetten. Of windturbines zouden kunnen zetten? Dat is een stukje waar we vervuilde grond neerleggen. Zit tussen Dordtse Kil II en Dordtse Kil III.

De voorzitter: Ik kijk even naar de heer Gorter. En daarna de heer Van der Meer nog met een vraag richting de heer De Keizer.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Van mij mag de heer De Keizer als burger even doorgaan hoor. Want op zich begrijp ik zijn verhaal wel. Het enige, u eindigde, en toen werd u de tijd ontnomen. En ik zou wel vragen eigenlijk om die even af te nemen. U eindigde met weinig interesse van projectontwikkelaars. En toen werd u het woord ontnomen. Waarom zou er weinig interesse zijn van projectontwikkelaars om daar masten te plaatsen?

De heer De Keizer: Ik doe een aantal projecten op het gebied van wind. Een projectontwikkelaar vandaag de dag komt voor één windturbine niet meer zijn bed uit. Dat is namelijk net zoveel tijd en kosten investeren als voor vijf of zes. Misschien dat Drechtse Energie zegt, dat is interessant. Dat is één. Maar dan houdt dat op. Een commerciële projectontwikkelaar gaat het volgens mij niet doen. Dat is één. Twee, er werd straks ook even gesproken over hoogtes. Je kan kiezen straks tussen zeven windturbines, die niet al te hoog zijn, middenmoot. We hebben geleerd met de vorige exercitie in die tien jaar dat je op een gegeven moment in Krabbegors gewoon geen windturbines meer kon vinden die nog leverbaar was, omdat die dingen gewoon steeds groter worden. Iedereen heeft het over, hoe hoog moeten ze zijn? Dat hangt van dat moment af. Dat hangt af van die projectontwikkelaar die zijn businesscase maakt. En die kijkt dan naar die kabels van Stedin.

En we weten dat levertijden zomaar van twee jaar kunnen zijn. En hoe dat over twee jaar is, weet ik niet. Ik hoop veel sneller. Maar we weten allemaal dat daar moeite is om de vraag bij te houden. Is dat antwoord op uw vraag?

De heer Gorter: Ja, dat is een antwoord op mijn vraag.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: De heer De Keizer gaf een, laten we zeggen, wat kritisch betoog over processen in het verleden. Hoe die tot inventarisatie en keuzes en besluitvorming hebben geleid. Mijn eerste vraag is, wat is er in zijn ogen anders nodig om dat nu wel goed te laten gaan? En de tweede vraag is, u zei het geloof ik in een tussenzinnetje, deze wijziging Structuurvisie ziet er prima uit. Betekent het dat u zegt, dit is een prima kader om mee aan de gang te gaan of heeft u ook nog wensen ten aanzien van de zoeklocaties?

De heer De Keizer: Er werd net even een opmerking gemaakt door Jan Willemsens. Die zegt in feite, geef die projectontwikkelaar de ruimte. Leg de bal neer bij die projectontwikkelaar. Maar één ding heb ik nog niet gezegd. Tien jaar terug zijn we begonnen met een klankbordgroep. Die klankbordgroep, de mensen die dat gedaan hebben, werken nog in dit gebouw. En die hebben dat echt prima gedaan. Wat je moet doen, is gewoon aan de voorkant met elkaar in overleg gaan van, waarom bent u voor, waarom bent u tegen? Dat moet je heel snel oppakken. En van daaruit ga je nadenken van, waar kunnen ze dan wel en waar kunnen ze niet? Ook toen is al gekeken naar windturbines, naar de zuidkant. Er zijn hier plannen geweest waar ze gekeken hebben naar vogeltrekroutes. Die krijg je nu ook gewoon weer. Die kan je gewoon weer over diezelfde plannen leggen. Maar laat dat vooral aan die projectontwikkelaar over. Toen hadden we het over twee lijnen naast elkaar mag niet. Dat is allang verdwenen. Je ziet overal andere vormen, rechte lijnen, clusters. Kijk maar in Brabant. Staan ze bijna boven op elkaar, zal ik maar zeggen. Maar dat is allemaal iets wat ze iedere keer weer uitzoeken. Ik ken in de polder grondeigenaren, die doen niet mee. Dan kunnen we wel roepen, dat is het zoekgebied. Maar daar gaat hij niet vliegen. Bij dat depot zie je bedrijven die zodanig groot zijn dat je daar geen windturbine neer mag zetten. Dan moet je in gesprek gaan met die ondernemers wat er aan de hand is. En dat zijn hele simpele dingen waarvan ik denk, die projectontwikkelaars melden zich wel als ze daar kansen zien.

De voorzitter: De heer Van der Meer had nog een vraag.

De heer Van der Meer: Begrijp ik het goed dat u zegt, op zich zijn deze zoeklocaties als startpunt prima, maar laat projectontwikkelaars of andere initiatiefnemers met concrete voorstellen komen en toets die marginaal aan een aantal uitgangspunten? Dat is eigenlijk uw bevinding, als ik het goed begrijp.

De heer De Keizer: Ja. En vertel het eerlijke verhaal. Want die drie dingen die ik straks noemde, bij ieder project heb je slagschaduwgeluid en vind ik het mooi of niet?

Maar leg dan ook uit dat een deel van de opbrengsten volgens datzelfde Klimaatakkoord in een Omgevingsfonds terechtkomen. Ook die mijnheer die helemaal niks heeft, die niet mee kan doen, kan wel meeprofiteren in dat Omgevingsfonds. Er zijn allerlei dingen die we inmiddels hebben geregeld, die je mee moet nemen in de besluitvorming.

De voorzitter: In ieder geval alweer een duidelijk betoog natuurlijk door de heer De Keizer. Dat hadden we ook wel verwacht. Die heeft Wringer. U zit in mijn dode hoek, mijnheer Wringer. Gaat uw gang.

De heer Wringer: Ik snap het, voorzitter. Ik heb een korte vraag. U zegt dat u betrokken bent bij verschillende projecten, onder andere in Zwijndrecht. Bent u ook verbonden met een energiecoöperatie of een bedrijf of iets?

De heer De Keizer: Ik moet even anders beginnen. Ik ben medeoprichter van Rechtskoop. Dat heet tegenwoordig Energie Samen. En daar hebben we burgercoöperaties in verenigd. Inmiddels zijn dat 700 burgercoöperaties. En daar krijg ik vragen uit van, zou je hier en hier in mee willen doen? En zo heb ik in Voorne-Putten even meegedraaid met een project wat HVC heeft bijvoorbeeld.

De voorzitter: In ieder geval waren dit de insprekers. We hebben natuurlijk ook nog de mensen van de provincie hier ook aan tafel. En ik laat het even aan uw commissie om daar ook nog vragen neer te leggen, die misschien wat verduidelijking geven. En dan kijk ik eerst naar de heer Hartmeijer. En dan naar mevrouw Boom.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Ik las in één van de stukken dat de provincie een voorkeur heeft voor lijnopstelling van windturbines langs infrastructuur. Ik vroeg me af, hoe hard is dat uitgangspunt? Wordt dat bijna altijd toegepast wanneer mogelijk? En wat is de achtergrond daarvan?

De heer Beek: Dat zit in de Omgevingsverordening. Volgens mij, als ik het goed begrepen heb, is dat nu inmiddels aangepast en gaat het om een logische samenhang in het landschap. En we hebben nu één project aan de hand waarbij er een lijnopstelling van drie is, met een vierde turbine die aan de andere zijde van de snelweg zou komen. En dan is even de vraag, vertelt dat nog een logisch verhaal? En hoe wordt dat beoordeeld door onze plantoeters? En daar durf ik even geen uitspraak over te doen. Dat is echt maatwerk en gewoon het gesprek voeren met elkaar. En ook afhankelijk van het voorstel wat er ligt.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. Ik wilde graag even bij u checken of dat de keuze of dat we als gemeente voor hernieuwbare energie gaan, wind? En zon ligt ook voor. Want zoals ik het goed begrepen heb, het landelijk Klimaatakkoord, waar de RES'en uit zijn gehaald, daar is de doelstelling op wind van 35 Terawattuur al gehaald. En het Nationaal Energieprogramma komt ook 80 procent van de elektriciteitsbehoefte van zee. Die druk vanuit de RES is voor ons weg. Klopt dat?

De heer Beek: Dat klopt niet. Het doel van 35 Terawattuur is niet gehaald. Wat wel is gehaald, zijn de oudere afspraken uit 2013 uit het Energieakkoord, in megawatt wind opgesteld vermogen. Die is vorig jaar gehaald. Maar volgens mij, en de laatste monitor van het Planbureau voor de Leefomgeving uit december voor de RES'en heeft het volgens mij over een bandbreedte die verwacht wordt gehaald te worden tussen de 32 en de 41 Terawattuur. Waar de RES'en samen 55 Terawattuur hebben geboden voor 2030. Dat is meer. En in de Klimaatwet is landelijk ook de doelstelling opgehoogd, na een ophoging van het vorige kabinet in Europees verband afgesproken. Er ligt ook echt wel wat druk om wat hoger te komen, vanuit landelijk. Dat is niet bindend gemaakt, vorig jaar in het advies van Greetje Bos. Er is wel gezegd, we blijven streven naar tenminste 35 Terawattuur. Maar ook naar het verzilveren van de aanvullende Terawattuur tot 55, die de RES'en geboden hebben. En dan zijn er een aantal RES'en die echt nog wel even in de problemen zitten, de komende 10 jaar bijna, vanwege netcongestieproblematiek die wat serieuzer is dan in deze regio. Bent u helemaal vrij? De RES is een samenwerking van gemeenten, provincie en waterschappen. Daarin is een afspraak gemaakt voor elektriciteit hier van 0,435 Terawattuur, uit mijn hoofd? Dat kan gehaald worden, was vorig jaar de conclusie, in het voortgangsdokument. Maar dat vergt wel een stevig doorpakken. Er is gekozen met name voor zon in RES 1.0. En Gedeputeerde Staten heeft net voor het reces de routekaart RES vastgesteld en naar Provinciale Staten gestuurd. En voor Drechtsteden zit daar eigenlijk het advies in van, gelet op de doelstelling die we hebben en de moeite best wel om daar te komen, vinden wij het wijselijk om met elkaar het gesprek aan te gaan dit jaar over mogelijke locaties die we in onze Omgevingseffectrapportage mee kunnen nemen, zodat als volgend jaar in de rapportage blijkt dat het niet op schema ligt we wel gesteld staan om ook keuzes te maken over met welke locaties voor wind we dan verder gaan, nog ter aanvulling op de zoekgebieden zon die er zijn.

Mevrouw Boom-Vos: Mag ik daar een verdiepende vraag...

De voorzitter: Een aanvullende vraag.

Mevrouw Boom-Vos: Even checken of dat ik het goed begrepen heb. Volgens mij zegt u nu, even los van het besluit dat wij hier als gemeente Dordrecht nemen, als onderdeel van de Drechtsteden, nemen wij als provincie het besluit samen met de MER-rapportage als Dordrecht niks doet of de Drechtsteden niks doet, om gebieden aan te wijzen. Klopt dat?

De heer Beek: Wij doen een uitgestoken hand naar de gemeente om gezamenlijk het gesprek aan te gaan over hoe we die doelen gaan halen, omdat we zien dat alleen zon op dak en zon op veld het heel lastig is. We doen dat bij voorkeur samen. Maar in het besluit van GS zit wel, als het nodig blijkt volgend jaar en er wordt geen keuze gemaakt in de RES in gezamenlijkheid, dan zal Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijkheid nemen en een voorstel doen naar Provinciale Staten. Maar bij voorkeur doen we dit echt samen.

De voorzitter: We doen het samen, hoor ik, mevrouw Boom. De heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat mijn vraag er een beetje op aansluit. Er staat een mooi grafiekje of een figuur in de RES over dat de pijplijn aardig opdroogt. Het aantal Terawattuur is nog wel toegenomen in 2023, maar de pijplijn is echt nadrukkelijk afgenomen. Dat baart mij zorgen. Maar ik zou van u graag willen weten wat daar dan de reden van is. En hoe weerhoudt zich dat in de Drechtsteden ten opzichte van het hele rapport?

De heer Beek: Hoe dat precies in Drechtsteden zit, dat moet ik u echt... Sorry, ik heb wel het overzicht over de hele provincie. Ik weet dat Drechtsteden loopt eigenlijk een vergelijkbaar beeld, dat die pijplijn wel opdroogt. Dat heeft voor een deel te maken met besluitvorming, bijvoorbeeld in gemeenteraden. Of dat projecten moeizaam tot stand komen, op dit moment. Wat er is, dat wordt wel tot resultaat gebracht. Maar nieuwe aanwas zien we echt inderdaad achterblijven. Dat zien we provincie breed. En dat heeft voor een deel ook echt te maken met het vaststellen van beleid. En voor wind kijken we ook wel even naar onszelf als provincie. Wij hebben wel de zoekgebieden in de Regionale Energiestrategieën vastgesteld, grotendeels in ons Omgevingsbeleid. Maar een vastgesteld zoekgebied, daarop kan geen vergunning worden aangevraagd. Dan moet het een plek krijgen in onze Omgevingsverordening als zoeklocatie. En die stap moeten wij nu echt gaan nemen als provincie, komende anderhalf, twee jaar. En dan pas kunnen er weer projecten voor wind die pijplijn in komen. En voor zon zit dat echt bij de gemeente. Maar daar gaat het soms ook lastig, want wij vinden daar ook wat van. Vanuit energie hebben wij best wel goed gekeken naar die zoekgebieden. Maar wij zien wel dat het soms wat moeite kost nog om al die andere provinciale belangen daar ook goed mee te wegen in dat proces. Dat kost gewoon tijd. En dat betekent dat die pijplijn soms wat opdroogt. Ook omdat projectontwikkelaars soms afhaken, omdat het te lang duurt, dat onderlinge gesprek.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Los van de grafiek, ik hoorde net, we moeten het samen gaan doen. Dat is fijn te horen. Alleen mijn vraag is natuurlijk, in hoeverre zijn wij als gemeente dan nog vrij om bepaalde keuzes te maken?

De heer Beek: Volgens mij doen we dat echt samen. En één van de dingen die ik u in overweging geef, wij gaan een Omgevingseffectrapportage... Dat is dan de milieueffecten plan MER plus landschappelijke impact en nog een aantal zaken gewoon beoordelen. Voor de module energietransitie hebben we ook het effect op netwerk meegewogen. Daar hebben we wel wat van gevonden. Welk scenario past daar het best op? Ik geef u in overweging om de zoekgebieden die hier ter discussie zijn en waarvan u denkt, die wil ik verder uitgezocht hebben, om de provincie te vragen om die ook mee te nemen, maar wel gezamenlijk in dialoog met elkaar dan te kiezen, met welke gaan we uiteindelijk verder? En daar is burgerparticipatie denk ik heel belangrijk bij. Maar ik denk die milieueffecten en die landschappelijke impact, dat die ook een plek verdient. Zeker als ik zeven windturbines hoor. Daar horen gewoon scenario's bij om te vergelijken in een Milieueffectrapportage. En is dat honderd procent vrij? Als het doel gehaald is, bent u honderd procent vrij. Als we volgend jaar constateren, er is een te kort, dan zitten we in Drechtsteden met zes gemeenten, uit mijn hoofd... Zeven, sorry.

Met zeven gemeenten, provincie en de waterschappen om tafel van, wie doet welk stapje extra? En wat daar de uitkomst van is, dat weet ik niet. Dat is aan de bestuurders en aan de raden.

De voorzitter: Mevrouw Nieuwland, u had ook een vraag.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Dank u wel, voorzitter. Laten we hopen dat het niet nodig is, maar we komen nu toch een beetje in de wat als. En ik ben toch wel heel erg benieuwd, omdat ik het gevoel heb dat hier niet per se onwil zit, maar dat we het ook mogelijk niet voor elkaar gaan krijgen, omdat de businesscase nog niet rond is. Hoe werkt het dan als vanuit de provincie een aanwijzing komt? Dan denk ik, er komt toch geen geld bij. Waarom zou het dan wel lukken?

De heer Beek: Wij zitten natuurlijk met hetzelfde, of er ontwikkelaars zijn die het geschikt vinden of niet. Wat wel kan spelen, ik hoor hier hoogtebeperkingen net over tafel gaan. Wij kijken toch wat meer denk ik naar de milieu-impact van windturbine. En die hangt niet per se af van de hoogte. Dat heeft wel op visueel... Maar hoogte schatten is heel moeilijk. Een honderd meter lange straat kunt u perfect inschatten of een vijftig meter lange straat. Ik heb in mijn vorige baan een raadslid gehad die ging kijken naar de hoogste turbine van Nederland, op de Maasvlakte. Die kon hem niet vinden. Want hij wist echt niet welke daar de allerhoogste was. Dat hoogte inschatten is voor het menselijk oog echt heel moeilijk. Geluid, slagschaduw, hartstikke belangrijk om mee te nemen, maar wel op die aspecten. En die hoogte is daarin niet zo doorslaggevend, als ik de rapporten daarover zie. Daar kijken we als provincie gewoon wat anders naar. En het is denk ik altijd gewoon een gesprek ook van, kan de gemeente dichtbij bewoners het beste tot een goede oplossing komen? Maar je kunt ook het gesprek voeren over, weet je, het lukt ons niet als gemeente. Provincie, neem het bevoegd gezag terug. Die gesprekken vinden ook plaats. Is dat dan het ei van Columbus? Nee. Gaat het dan sneller of beter? Durf ik niet te beweren.

De voorzitter: Ik kijk nog even rond. Mevrouw Boom, natuurlijk.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. Ik vind het heel erg moeilijk om van alle informatie die je hoort, wettelijke eisen, allerlei onderzoeken, de informatie die ik net gaf... U zegt ook, de hoogte van de windmolens weet je ook. Daar zit ook weinig verschil in. Terwijl je daar ook weer hoort, we hebben er in Nederland nog maar heel weinig. 2 of 3 van 280 meter hoog. Dat daar weer veel trillingen in de grond zitten. Waar moet je vanuit... Hoe kunnen wij als raadslid goed controleren dat alle eisen of dingen die we geven dat die goed zijn? Als je als slager je gehakt keurt, wil je wel weten dat de weegschaal goed is. En die vind ik heel erg moeilijk. Wat vindt u van die trillingen bijvoorbeeld? Wat weet u daarvan?

De heer Beek: Ben ik geen expert in. Ik denk dat u als gemeente drie adviseurs heeft daarop, die u daarop zou kunnen raadplegen. U heeft de GGD, als het gaat over gezondheid. U heeft een Omgevingsdienst, als het over milieueffecten gaat. Die ook echt een adviserende rol heeft daarin.

En u heeft een Veiligheidsregio die op veiligheidsaspecten kan adviseren. En ik zou zeggen, maak gebruik van die expertise waar u ook voor betaalt.

De voorzitter: Lijkt mij duidelijk inderdaad dat we dan naar onze eigen diensten moeten kijken of ze daar een advies kunnen geven. De heer Safranti.

De heer Safranti: Even aanvullend hierop, op mevrouw Boom. Zijn er ook bij jullie handleidingen, criteria, voorwaarden waar wij dan eventueel ook kennis van kunnen nemen? Waar wij dan eventueel als gemeente aan moeten voldoen?

De heer Beek: We hebben in onze Omgevingsverordening allerlei zaken staan waaraan moet worden voldaan voor wind en voor zon en weet ik wat niet meer. In afwachting van de nieuwe landelijke normen voor wind is er ook een handreiking over hoe je lokaal normen kunt opstellen daarvoor. Die ligt er ook al een paar jaar. Ik weet niet in hoeverre dat nog relevant gaat zijn, want die nieuwe normen komen naar verwachting rond de zomer. Ik zou daar niet te veel... Persoonlijk zou ik zeggen, wacht die norm af. Want voor die tijd bent u niet aan de vergunning toe, verwacht ik. Wij hebben een windteam, met best wel wat expertise daarop, die ook ambtelijk ingezet kan worden, denk ik. En dat doen we volgens mij ook bij verschillende gemeenten. Maar misschien dat André daar meer over weet niet ik.

De heer Lammens: Ik denk dat jij goed hebt samengevat waar de informatie te halen is. Op welke diensten u kunt rekenen. En mocht u nog een keer in een bepaalde setting, zoals deze, wat dieper op materie willen ingaan, kunnen we altijd kijken binnen het windteam of we daar mensen voor beschikbaar kunnen stellen. Ook eventueel in overleg met bijvoorbeeld een Omgevingsdienst, waar we vaak contact mee hebben.

De voorzitter: Beste commissie, ik denk dat we weer heel veel gehoord hebben. En er zijn allerlei aanbiedingen gedaan, in ieder geval ook voor stukken die naar ons toe komen. En ik hoor nu ook vanuit de provincie dat daar een windteam is, die ook nog nader kan adviseren. Maar dan komt natuurlijk altijd weer de vraag, heeft u voldoende informatie op dit moment? En hoe wilt u verder gaan met dit onderwerp? Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik heb inderdaad een heleboel buitengewoon nuttige informatie gehoord. Op één punt zou ik eigenlijk, als dat beschikbaar is, nog wel iets meer willen weten. Er is een paar keer gepraat over Local4Local en off grid productie en gebruik van opgewekte duurzame energie. Ik kijk even naar het aanbod wat gedaan is. Zijn daar ook voorbeelden bij van dat soort lokale energiegemeenschappen? Want ik zou het wel interessant vinden om daar ook eens wat meer over te weten?

De voorzitter: U bedoelt richting de heer Bakker, neem ik aan?

De heer Van der Meer: Ja, die heeft een aanbod gedaan. En als dat daar inzit, zou dat heel mooi zijn.

De heer Bakker: Mijnheer Van der Meer daagt ons uit. Ik kan melden dat Energie Samen een landelijk project heeft wat negen burgercoöperaties samenbrengt om in feite via, je zou kunnen zeggen, trial and error, best practice vorm te geven aan het begrip Local4Local. We hebben niet zo ver hiervandaan, als je zo afstanden bekijkt, Betuwe Wind, die op dit moment één van de voorlopers is om dat vorm te geven. En wij hebben ook regelmatig contact met Energie Samen om te kijken hoe de voortgang is. En het lijkt mij ook deel van de uitnodiging om dat op die manier ook in te vullen. Ik kan er wel bij zeggen dat er nog geen handboek is, Local4Local. Het is net ook aangegeven, we moeten het samen doen. En ook hier geldt hetzelfde. Het betekent eigenlijk dat vraag en aanbod veel beter bij elkaar moeten worden gebracht als het gaat om de lokale context. Het is ook duidelijk dat als je naar energieleveranciers kijkt, en dan hebben we het over de ontwikkelaars, de Eneco en de Vattenfall, hebben we natuurlijk ook om energie. En er zijn meer van die koepelorganisaties, die zich specialiseren in het bij elkaar brengen van ook juist die door burgercoöperaties ontwikkelde energie. En dat weer ook distribueren naar de individuele consument. En dan bedoel ik hier de burger. Dat is een beetje wat op dit moment rond dit thema geldt. Ik zeg al, ik heb het gouden ei nog niet in de pocket.

De voorzitter: Maar dan blijft de vraag, hebben wij voldoende informatie of willen wij toch ook nog een volgende beeldvormende commissie? Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik vind hem moeilijk, voorzitter. Ik heb zelf het gevoel dat ik niet voldoende informatie heb. Bijvoorbeeld, hoe bescherm je... Ook al weten we, er is hele goede informatie vandaag geweest, dat er altijd nadelen zitten aan windenergie. Maar hoe beperk je die nadelen? En voor mij is het nog steeds onduidelijk. Ik zit op internet te googelen. Ik hoor hier ook weer andere informatie. Wat bijvoorbeeld de beste afstand is om van een windmolen naar bebouwde omgeving toe. Is dat twee, zoals wettelijk vereist? Is dat vijf, zoals ik zo nu en dan lees? Is dat tien keer? Ik mis die informatie nog. En zoals hier werd aangegeven, als onze GGD, Omgevingsdienst of Veiligheidsregio hier wat meer informatie over kan geven, zou ik me daar van harte aanbevelen. Anders ga ik toch...

De voorzitter: Maar u geeft aan, eigenlijk op dit moment, er komt meer informatie nog. En ik hoor ook van de provincie dat ze daar nog wel wat expertise hebben. Maar ook de Omgevingsdienst. U stelt dan in feite voor dat we dan nog een keer een beeldvormende sessie hebben om toch nog wat meer informatie te krijgen, om wat duidelijker te hebben waar we het over hebben. Ik kijk naar de heer Klerk.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me daar helemaal bij aan, omdat het heeft gewoon heel veel haken en ogen. Waar ik ook nog wel wat meer informatie over zou willen, en dat is ook het pleidooi wat ik met name ook van mijnheer Te Raa heb gehoord, als we het gaan doen en die locatie is heel belangrijk, dan is het goed dat er geparticipeerd wordt, zowel in het voortraject, maar ook als ze er staan. Dat kun je maar één keer goed doen. En dat zijn ook wel dingen waar ik goede voorbeelden van zou willen zien.

De voorzitter: Ik hoor nu twee mensen die toch aangeven dat ze nog een keer inderdaad een beeldvormende sessie willen hebben. En dan wil ik ook wel graag om me heen kijken wat daar dan de rest van de commissie toch nog van vindt. En ik zie nu wel dat daar toch instemmend wordt geknikt. En dat er toch wat meer... Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik heb daar een vraag over. In die zin, de informatie waar nu om gevraagd wordt, is informatie die van belang is als er concrete keuzes worden gemaakt voor locaties. Ik vraag me af of dat nodig is, maar dat kan misschien toegelicht worden, om de zoeklocaties vast te stellen. Want daar gaat nu in feite de vraag over.

De voorzitter: Dat lijkt mij een terechte vraag. Maar dan kijk ik ook naast mee, want daar is misschien iemand die daar een antwoord op kan geven.

Mevrouw De Jonge: Voorzitter, dank u wel. Terechte vraag, denk ik inderdaad. Want zoals ook in het raadsvoorstel staat, we hebben dit in processen opgeknipt. En stap één die nu voorligt, is aan te geven of u akkoord bent met de zoeklocaties verder te gaan verkennen. En alle informatie die ik inderdaad hoor waar u nog behoefte aan heeft, dat is precies wat in een volgende stap uitgezocht moet gaan worden. Dan komen onze Omgevingsdienst, de veiligheidsregio's allemaal in beeld. Gaan we ook al kijken naar de participatie bijvoorbeeld van, wat vinden mensen van deze locaties en hoe zouden ze later mee willen gaan doen? Ik begrijp dat u die informatie wilt. Maar voor ons is het als college nu belangrijk dat er een besluit wordt genomen dat we dat voor deze locaties verder voor u in beeld gaan brengen, voordat u het besluit neemt dat dit de locaties zijn die in de Omgevingsvisie gaan landen. En ook mogelijk bij de provincie in hun plannen van de locaties.

De voorzitter: Dit lijkt mij duidelijk. De heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Ik zit ook nog een beetje met die geluidsoverlast, potentiële overlast. Want het advies van 350 meter wordt overgenomen eigenlijk door het college. En ik vraag me af of dat afdoende is. Ik zou daar meer over willen weten eigenlijk, als dat kan ik.

De voorzitter: Ik krijg opeens in mijn oor ook weer iemand die graag nog daar antwoord op wil geven, volgens mij.

De heer Hartmeijer: Omdat als we uitgaan van meer afstand, dan wordt het een ander plan natuurlijk.

De voorzitter: Even duidelijkheid, ook in verband met de tijd. Zo meteen een andere commissie. De wethouder.

Mevrouw De Jonge: Dank u. Hier wil ik inderdaad graag op reageren. Dat hebben wij nergens opgeschreven. Want wij weten dat het onderzoek nodig is om te kijken waar precies molens gaan komen, om te weten of er sprake is van overlast, hoe dat werkt in het bepaald gebied. En zoals ook al werd gesuggereerd, op dit moment zijn er geen normen meer.

Die zijn voor grote locaties on hold gezet en moeten we ter plekke zelf de normen vaststellen. We hebben sowieso de volgende stap nodig om uw antwoord te kunnen geven, hoeveel meter is acceptabel bij de verschillende locaties? Wij hebben helemaal nergens vastgelegd dat het nu al zoveel meter is.

De voorzitter: Ik wil dan toch eventjes als voorzitter van deze commissie ook wat de wethouder aangaf en vanuit de heer Van der Meer, is dat er inderdaad wel veel vragen zijn, maar dat die losstaan van de opdracht van het college om verder te gaan verkennen. En dat staat los van alle info die u nog nodig heeft. Mijnheer Klerk.

De heer Klerk: Daar wilde ik op reageren. Dat is inderdaad, dat had ik... Muziek barst los. Als het procedureel zo is inderdaad, dat ik dan op de muziek vooruitloop. Deze was te makkelijk. Er is voor onze fractie totaal geen bezwaar om die verkenning te starten. En als daarna de ruimte wordt gegeven op de antwoorden op de vragen die wij hebben.

De voorzitter: Dat is duidelijk. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik knikte ja van, daar zijn wij het mee eens.

De voorzitter: Daarom. Met andere woorden, dan stellen wij vast gewoon dat we voor dit besluit voldoende info hebben. En dan is de volgende vraag, moet hier dan nog een oordeelsvormende commissie voor komen of kan het als een hamerstuk naar de raad gaan?

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Ik denk dat oordeelsvormend op dit moment geen nut heeft, omdat we natuurlijk ook heel weinig technische informatie weten of hebben. En wij willen ook heel veel informatie er nog bij hebben. We kunnen volgende week hier gaan zitten, maar dat heeft geen zin.

De voorzitter: Maar eigenlijk als ik rondkijk denk ik dat we voor dit stuk dan kunnen hameren. En dat we vaststellen eigenlijk voor het vervolg dat we toch nog wel veel vragen hebben en dat er nog veel meer informatie moet komen. Maar hij komt al. Er is een aanbod gedaan. Dan denk ik dat ik kan concluderen dat dit stuk als hamerstuk naar de raad kan gaan. Iedereen het ermee eens? Dan dank ik alle sprekers, ook Stedin en de provincie natuurlijk, hartelijk voor het aanwezig zijn. En tot de volgende keer. En of u het glaswerk mee wil nemen. Dank u wel.

4. Vaststellen Cultuurnota Dordrecht 2030 – Raadsvoorstel

Voorzitter: Mevrouw Van Vugt-Roose

Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. De Heer (CU/SGP)
Mevr. Jager (Beter voor Dordt)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Klerk (CDA)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. Safranti (DENK)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)
Mevr. Striebeck (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder R. van der Linden

Overige aanwezigen: mevr. Van Walderveen

De voorzitter: Goedenavond allemaal. We gaan, ondanks dat het erg warm is, gewoon toch beginnen. Ik hoop dat iedereen genoeg water bij zich heeft. Dat we het een beetje volhouden met elkaar. Ik heb net met de griffier kunnen vaststellen dat het vergaderquorum is gehaald. Ik wil iedereen nogmaals even echt welkom heten. Ook de wethouder en de ambtenaar. De deur staat nog open om even door te tochten. Je mag wel vragen of ze even stil willen zijn. Dank u wel. Ook alle mensen op de tribune en eventueel mensen thuis, hartelijk welkom bij dit overleg. Ik wil voor het verslag vragen aan iedereen om zich even kort voor te stellen. En dan begin ik hier rechts van me.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt.

Mevrouw Jager: Ineke Jager, Beter voor Dordt.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

De heer Stam: Marco Stam, Fractie van Waardhuizen.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Van Pelt: Forum voor Democratie.

Mevrouw Kruger: Kitty Kruger, GroenLinks Dordrecht.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, DENK Dordrecht.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Klerk: Albert Klerk, CDA.

Mevrouw Van Walderveen: Jeannette van Walderveen, ambtelijke ondersteuning.

De heer Van der Linden: Rik van der Linden, wethouder.

De voorzitter: Franciske van Vugt, vanavond uw voorzitter. Zoals het hoort, moet ik even netjes toelichten waarom we hier zitten. Op 16 april is er een beeldvormende vergadering geweest. En er waren heel wat insprekers, vanuit allerlei culturele instellingen, aan wie we vragen hebben kunnen stellen. Er waren toen nog een aantal technische vragen over. Die zijn allemaal genoteerd. En die zijn ook allemaal beantwoord. En die zijn toegevoegd aan de stukken. En vanavond gaat het over het politieke debat over de Cultuurnota. En natuurlijk ook aan de hand van een aantal vragen. Die hoor ik even voor te lezen, door te nemen met u. De eerste, zijn we het eens met de criteria die genoemd zijn in de Cultuurnota en de op basis daarvan gemaakte keuzes ten aanzien van de basisinfrastructuur? Wat vinden we van de keuze die is gemaakt om geen nieuwe Cultuurorganisatie toe te voegen? Willen we eventueel nog nieuwe organisaties toevoegen? Is de Cultuurnota voldoende een afspiegeling van de samenleving? Dat was de tweede vraag. De derde, zou je een percentage van de begroting, en dan gaat het over de cultuurbegroting, moeten aanwenden voor vernieuwingen in de sector? In hoeverre, vraag vier, zijn de gestelde ambities realistisch en haalbaar, ook met het oog op de aankomende bezuinigingen? Willen we het toerismebeleid, volgende vraag, betrekken bij de cultuursector? Zo ja, hoe dan? Een volgende vraag, hoe maken we het Energiehuis toekomstbestendig en een volwaardig onderdeel van de Dordtse cultuur aan de ontwikkeling Wantij-West? En dan was er nog een vraag. Vinden we dat het Dordts Museum geprivatiseerd zou moeten worden? Dat zijn heel veel vragen. Als we een stuk voor stuk gaan behandelen, dan komen we sowieso niet rond. Het is natuurlijk ook mogelijk om gewoon het woord te voeren wat u van die Cultuurnota vindt en daarin zoveel mogelijk antwoorden op de vragen mee te nemen. Welke fractie heeft er een uitgesproken mening en wil gewoon als eerste het woord voeren, zodat we meteen het debat in kunnen gaan? Allemaal? Mijnheer Kleinpaste, u mag als eerste.

De heer Kleinpaste: Dat weet ik. Dank u wel, voorzitter. Kort en goed. Ik bedoel, ik kan die vragen langslopen. Ik kan even een bespiegeling erop loslaten. Allereerst viel mij op in de vragen die ik had gesteld over het Dordtse DNA, dat het DNA eigenlijk niet verandert in de loop der tijd, onveranderbaar is. En daarmee vind ik ineens DNA niet zo'n goede metafoor en niet zo'n goed begrip om de cultuursector te duiden, die voortdurend in beweging is. Dat vond ik best een lastige. Want natuurlijk wil je in de Dordtse cultuur ook typisch Dordtse aspecten zien. Tegelijkertijd, de samenleving ontwikkelt zich en ontwikkelt die cultuur hier. En dat is waarom Gewoon Dordt ook benadrukt heeft bij de beeldvormende sessies dat wij het belangrijk vinden dat de innovatie en de nieuwe ontwikkelingen ook ruimte krijgen in die Cultuurnota. Geef ik meteen antwoord op één aspect van de vragen die gesteld zijn. Wij vinden echt dat er substantieel ruimte zou moeten zijn voor nieuwe ontwikkelingen in die samenleving, om ook tot uitdrukking te brengen in de cultuur. Dat hangt overigens ook samen met het bereik van onze cultuur en met de mate waarin er een goede afspiegeling van die hele samenleving wordt bereikt. Want ik vind het nog steeds, als ik in Amsterdam zou wonen, zou ik zeggen, een dingetje voor binnen de ring. Als ik in Dordrecht woon, ik vind het een redelijk binnenstedelijk georiënteerde nota. En ik zou het heel fijn vinden, en ik weet dat organisaties hun stinkende best doen om daar wat in te betekenen. Ik zou het heel fijn vinden als de wijken meer betrokken worden, meer verbonden raken met dat wat het complete culturele aanbod is. Ook dat vind ik een belangrijke, want ik denk dat je daarmee een bredere doelgroep gaat aanspreken dan een doelgroep die je nu vooral aanspreekt met die Cultuurnota. Er is door een aantal insprekers de vorige keer in de beeldvormende sessie ook gezegd, durf ook eens echt harde keuzes te maken. En als je harde keuzes maakt, dan vind ik het persoonlijk jammer dat het uitgangspunt in deze nota is, we behouden wat we allemaal hebben. En dan hebben we eigenlijk vervolgens geen geld om er iets aan toe te voegen. En ik vind dat een merkwaardige. Eén voorbeeld om dat te illustreren, vind ik, omdat Museum 40-45 nu eenmaal er al is en al voorkwam in de nota, behouden we dat. En het Patriciërshuis, prima museum ook, prima bereik, werkt zelfs met de Museumjaarkaart. Voldoet aan een zekere standaard. Helaas, die stonden er niet in en die komen er ook niet in. Dat kan ik, ook als ik bijlage 5 lees van de nota, echt niet toelichten. Ik begrijp hem niet. Ik begrijp niet hoe je met die set criteria in bijlage 5 tot de slotsom komt, 40-45 wel Patriciërshuis niet. Ik krijg dat graag uitgelegd, want ik snap hem niet. Dat vind ik wel belangrijke aspecten in deze Cultuurnota, die overigens tot 2030 loopt. We hebben vanuit Gewoon Dordt vrij expliciet aan de aanwezige organisaties gevraagd, hoever ligt nu eigenlijk uw scoop? Waar kijkt u naar als u beleid vormt en als u beleid aan het ontwikkelen bent? De meeste organisaties gaven aan 2025-2026. En dan houdt het voor ons wel op. Als die organisaties niet verder kijken dan die periode, vind ik dat onze Cultuurnota in ieder geval een tussenstation nodig heeft om hem ergens gaande de rit te kunnen herijken. Je kunt afspreken, we hebben een evaluatie over twee jaar, maar dan zou het een evaluatie inclusief herijking moeten zijn om te kijken of er toch wat moet veranderen, of er zoveel in die samenleving is veranderd, of er zoveel nieuw aanbod is, dat je daar ook in de Cultuurnota ruimte en budget voor ter beschikking zou moeten stellen. En daarmee vind ik de Cultuurnota eigenlijk te voorzichtig, te veel we hebben wat we hebben, laten we proberen dat te koesteren, dat te houden. En daar zit niet zoveel ambitie in. En dat vind ik jammer. Dat is wat ik in de eerste termijn daarover kwijt wil.

De voorzitter: U heeft genoemd, u mist een beetje de ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. De verbinding met de wijken. U mist duidelijke keuzes. U wilt er ook graag uitleg over. En er is waarschijnlijk ook een tussenstation nodig. En u vindt het al met al wat te voorzichtig en te behoudend. Dat kan nu komen, want op die punten kan ook meteen gereageerd worden. Ik had al twee mensen en nu inmiddels drie. Mevrouw Kruger als eerste.

Mevrouw Kruger: Dank u wel, voorzitter. Ik wil toch eerst even de opstellers van de nieuwe Cultuurnota bedanken voor dit stuk wat voor ons ligt, want het blijft een worsteling om een compleet mogelijk beeld te schetsen en neer te leggen. Ik bedoel, er is heel veel georganiseerd geweest. Er is heel veel opgehaald. Allerlei professionals en amateurs zijn aanwezig geweest op verschillende momenten waar informatie is opgehaald. Alleen ik had dan ook wel een wat meer enthousiaste inhoud verwacht van wat er opgehaald is. In de bijlage lezen we die wel. Van de platformgroepen die informatie hebben gegeven. Die hebben heel enthousiast gezegd, we moeten dit, we moeten dat. En als we eens een keuze maken in zus en zo. En dat haal ik eigenlijk niet uit de Cultuurnota. Een beetje wat de heer Kleinpaste net ook al schetst van, het is allemaal zo voorzichtig neergezet. Want als ik kijk naar dat er nog zoveel gesproken wordt over een aantal essentiële onderdelen die nog niet zijn weergegeven. Bijvoorbeeld het vastgoed. Daar is een apart beleid op. We stellen nog een nader beleid op voor de KiOR. Nieuwe visie evenementen moet nog worden uitgewerkt in evenementenbeleid. Er is nog geen geldend toerismebeleid. Het atelierbeleid moet geëvalueerd worden. Er zijn nog geen randvoorwaarden voor de codes van de cultuur, die we toch in 2025 willen laten ingaan. En met deze Cultuurnota schetsen we een perspectief voor de ontwikkeling van het culturele aanbod in de stad voor de komende jaren. En daarmee begint de nota. Ik mis hierin verschillende ontwikkelingen. Want hoe kijken wij aan tegen, hoe zien wij onze stad over vijf jaar? Wat vindt daar dan allemaal plaats in de instellingen, maar ook buiten? Wat gebeurt daar dan? Ik heb er wel een bepaald beeld bij. Maar heeft u dat ook allemaal? En ik haal het in feite niet echt uit de Cultuurnota. Er zijn allerlei onderdelen genoemd die echt iets heel moois zouden kunnen zijn met elkaar, maar ik zie niet zo goed... Ik lees niet het geheel. Want als ik even op een rijtje kijk. Ik ben heel ver teruggegaan. Had je het cultuurbeleid 2004-2010. En toen werd er gezegd, het is niet omdat er een nota is vastgelegd. Kenmerkend voor cultuur is dat behoud, beheer en ontwikkeling samengaan, in feite wat de heer Kleinpaste ook al zei, besproken moet worden, opinies moeten opgebouwd worden en afgebroken in voortdurende interactie met de samenleving. Niet wat er is alleen maar behouden, sommige dingen. Cultuur is vergankelijk. Soms vindt er iets anders voor in de plaats. Dan krijgen we de kracht van het lokale. Geweldig. 2010-2014. En dan blijft het zes jaar stil, want toen werd er ook heel veel bezuinigd. We vonden met zijn allen dat er eigenlijk te veel geld al besteed werd aan cultuur. Het werd heel erg rustig. Maar in 2020 kregen we de kracht van cultuur in plaats van lokaal voor en door iedere Dordtenaar. En de cultuurtaart werd ontwikkeld. Waaruit we echt prachtig konden zien wat er allemaal mogelijk was, wie met wie met elkaar in verbinding stond. Maar nu gaan we naar de kunst van het verbinden. En dan krijgen we het culturele ecosysteem. Dat systeem op zich trekt mij heel erg aan. Ik heb daar nog eens naar gekeken. Dat is echt wel een heel mooi concept. Maar dan moet je het ook wel zo uitvoeren.

Want het is natuurlijk mooi om steeds systemen te ontdekken. Cultuurtaart, een ecosysteem. Maar toepassen is iets heel anders. Want centraal staat altijd bij kunst en cultuur de ontmoeting. Het moet met elkaar samen gaan werken, het moet gaan schuren, het moet ontwikkeld worden, zoals kunst en cultuur zijn bedoeld. Dan ga ik even in, als het mag, op de vragen die gesteld zijn. Want dit was voor mij een korte inleiding. Tenzij iemand hier op wil reageren.

De voorzitter: Het was geen korte inleiding. Echt niet.

Mevrouw Kruger: Ik vond hem heel kort, want ik kan daar uren over praten namelijk.

De voorzitter: Dat weet ik. Dat gaan we niet doen.

Mevrouw Kruger: Jammer.

De voorzitter: Maar als u in elk geval niet de dingen meer noemt die mijnheer Kleinpaste ook al genoemd heeft.

Mevrouw Kruger: Nee. Even kijken hoor.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Ik zou graag een vraag stellen.

De voorzitter: Dat kan.

Mevrouw Schnabel: Ik ben namelijk benieuwd, omdat net werd het ecosysteem genoemd. En mevrouw Kruger noemde ook al daarvoor de cultuurtaart. En ik ben benieuwd, is mevrouw Kruger het dan niet ermee eens dat het juist een gemiste kans is dat die cultuurtaart niet in de nota staat? Zodat je heel duidelijk inzicht hebt in wat er al is. En op basis waarvan je dan vervolgens kunt besluiten, dit kan wel tot de Dordtse infrastructuur en dit niet?

Mevrouw Kruger: Daar ben ik het zeker met eens, mevrouw Schnabel. Want we kunnen het nu helemaal niet zo goed zien. Er worden een aantal instellingen genoemd die bij de basisinfrastructuur horen. Dan hebben we nog wat specifieke instellingen. Het is mij volledig onduidelijk hoe die keuze tot stand is gekomen. Er werd net wel gezegd, we hebben 40-45. Die hingen er toevallig al bij, omdat die onder het cluster museum valt. En het Patriciërshuis is er nieuw bijgekomen. Terwijl die al in 2017 benoemd zijn in een onderzoek door kenmerken voor de stad, dat ze zo'n mooie nieuwe ontwikkeling in de stad teweegbrachten. Hoe zit dat dan? Het is voor mij ook volledig onduidelijk. En eigenlijk zou je die cultuurtaart moeten plaatsen in het ecosysteem, zodat je al meteen die verbindingen kan zien. Zeker. Ben ik het mee eens.

De voorzitter: U wilde nog kort de vragen langs.

Mevrouw Kruger: Even heel kort over, zijn we het eens met de criteria? Dat heb ik net al natuurlijk aangegeven. Ik weet eigenlijk niet goed... Er worden criteria genoemd waar die basisinfrastructuur aan voldoet, maar dan ken ik nog veel meer instellingen die daaraan zouden voor moeten voldoen. En kunnen die er dan niet bij? En kunnen we dan de zaken niet wat beter verdelen? Dan noemde ik al het Patriciërshuis. En volgens mij ook het Weeshuis kindertheater zou mogelijk kunnen vallen onder in ieder geval de specifieke organisaties. De heer Kleinpaste...

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Toch even een vraag. Want ik deel uiteraard de mening van mevrouw Kruger dat er ruimte moet zijn, Weeshuis kindertheater noemen ze al, voor nieuwe ontwikkelingen. Ben ik van harte met haar eens. De sprekers hebben ook gevraagd, durven we dan ook als politiek hele scherpe keuzes te maken? Ziet u nu in de basisinfrastructuur ook dingen waarvan u zegt, daar zou ik wel een streep doorheen durven zetten?

Mevrouw Kruger: Nee, daar zou ik nu nog niet zozeer een keuze in maken. Ik denk dat ik wel een beetje weet waar u op doelt, maar daar ga ik nu niet op in. Ik denk dat we dat gewoon allemaal met elkaar moeten afwegen wat wel en niet. Maar dat kan ik ook pas als ik zie waarom er voor een bepaald iets gekozen is en waarom niet. Als ik kijk, de vraag is ook, is in de cultuurnota voldoende rekening gehouden met de afspiegeling van de samenleving? Er wordt uitgebreid gesproken over diversiteit en inclusiviteit. Het wordt wel mogelijk gemaakt vanuit de Cultuurnota. Maar ik heb even geen idee welke groepen deelnemen aan het Cultuurplatform, waardoor het voor mij moeilijk is om te constateren of het alleen bestaat uit witte mannen of dat er ook initiatieven zijn, zoals een Ketikoti, zoals het Joods Platform, zoals de Turkse Dordtenaren, die daar mogelijk ook aan deelnemen om bepaalde culturele activiteiten neer te zetten. Ik zie het niet terug helemaal in de Cultuurnota. Toeristenbeleid betrekken bij de cultuursector en hoe? Uiteraard moeten we het toerismebeleid betrekken, want een toerismebeleid is, hoe ga je mensen ontvangen? Hoe ga je het faciliteren en aantrekken van toerisme in goede banen leiden? Want behalve dat we toeristen naar onze stad trekken, willen we toch ook zeker dat de mensen die er wonen het nog een beetje prettig houden. En dat we niet Amsterdamse situaties krijgen, waardoor we de toeristen weer juist buiten moeten gaan houden. En op welke groep toeristen richten we dan ons? Dat wordt ook nog steeds niet duidelijk als we geen toeristenbeleid hebben. En hoe ga je dan je cultuursector meenemen in het geheel, als je niet weet wat je moet gaan doen? En mogelijk zijn er partijen in de stad die hier prima over mee kunnen denken, bijvoorbeeld Ontdek Dordrecht, het museum, winkeliers, zodat we met elkaar eens kunnen kijken hoe we dan een goed beleid kunnen opstellen. Even kijken. Want er zijn vast nog wel meer mensen die van alles vinden. Ik wil even zeggen, vinden we dat het Dordts Museum geprivatiseerd...

De voorzitter: Weet u, even wachten.

Mevrouw Kruger: Ik heb nog één ding over de privatisering van het museum.

De voorzitter: Ik stel vast dat we met twee spreker al twintig minuten verder zijn. En we zitten met vijftien partijen hier.

Mevrouw Kruger: Interrumperen mag.

De voorzitter: Veertien, bedoel ik.

Mevrouw Kruger: Vinden we dat het Dordrechts Museum geprivatiseerd moet worden? Daar zegt GroenLinks keihard nee op. Want wat is het doel van die verandering? Loopt het zoals het nu loopt niet goed? En waarom zou je het, als het goed loopt, dan veranderen? Is het een financieel gedreven vraag en denken we dan geld daaraan over te houden of geld anders te kunnen verdelen? Ik weet, ik heb het nu nog eens allemaal een keer nagevraagd en ook bestudeerd, zeker in aanvang, en dat is niet een aanvang van een paar weken of maanden, dat is jaren, zal het veel meer moeten gaan kosten. Re-organisatorisch en personeel aannemen, enzovoort. Ik zou zeggen, laten we het houden zoals het is, want hoe het museum zich nu ontwikkelt, perfect.

De voorzitter: Dan gaan we nu naar mevrouw Lammens.

Mevrouw Kruger: Helemaal goed. Ik interrompeer wel.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel, voorzitter. Ik wil ook even de organisatie bedanken voor de Cultuurnota. De fractie van de Dordtse VVD staat positief tegenover de nieuwe Cultuurnota. We ondersteunen de pijlers, vinden het goed dat het college zichzelf afrekenbare doelstellingen oplegt, die bijdragen aan een aantrekkelijker en gezelliger Dordrecht. Bovendien wordt cultuur terecht in een breder kader geplaatst en daarmee toegankelijker. Zo zijn er natuurlijk ook verbindingen met ondernemerschap, onderwijs en met sport. Dat biedt kansen om inkomsten van de sector te vergroten en in kracht te versterken. Denk bijvoorbeeld aan sportevenementen, die dezelfde doelgroep bereiken als toeristen die onze stad bezoeken of onze regio bezoeken. Denk aan Kinderdijk. Het brengt onze ondernemers geld in het laatje als we die groepen toeristen ook kennis laten maken met onze historische binnenstad en de culturele voorzieningen. We vinden dat de bewegwijzering van de musea beter kan. Belangrijk dat alle focus naar dit soort zaken toegaat. Een cultuurmakelaar die zich bezighoudt met sociaal domein of instellingen toetsen op inclusief lijkt ons van ondergeschikt belang. Het college vindt zich daarbij op een goede balans. Ook zien we kansen voor bijvoorbeeld mbo- en hbo-opleidingen te huisvesten, die dan voor extra mensen zorgen.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Mag ik mijn zin even afmaken? Die voor extra mensen zorgen in cultuur en evenementen. Belangrijke sectoren in de stad.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik hoorde mevrouw Lammens net zeggen dat zij de cultuurmakelaar, die oog heeft voor diversiteit en inclusie, als ongeschikt belang ziet. Ik ben benieuwd waarom de VVD dat vindt.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ik denk dat het college daar al genoeg aandacht aan besteedt. Er moet genoeg aandacht besteed in Dordrecht aan inclusiviteit.

Mevrouw Schnabel: En excuus, mag ik daar nog één... En waar ziet u dat bijvoorbeeld dan aan?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: We hebben toch van alles al in Dordrecht. We doen toch overal aan mee. Zijn er dingen waar... Sluiten we mensen ergens uit? Nee toch? We betrekken toch altijd iedereen overal bij? We doen voor invaliden alles. We doen voor homo's. We doen voor... Sorry, voor heel de... Sorry, ik zeg het verkeerd. Voor heel de inclusieve samenleving. Voor iedereen zijn we er. Het kan altijd beter hoor. Natuurlijk. Maar ik geloof dat het college aardig zijn best ervoor doet.

De voorzitter: U kunt verder.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dan het Energiehuis. We zien dat de exploitatie van het Energiehuis onder druk staat. In de beantwoording...

De voorzitter: Even wachten. Interruptie van de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Ik ben wel benieuwd of de VVD zich herkent in het punt dat eerder gemaakt is, dat het cultuuraanbod iets te veel op de binnenstad gericht is en niet genoeg op mensen die in de buitenwijken wonen?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Het kan altijd beter.

Mevrouw Kruger: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kruger, nog een vraag.

Mevrouw Kruger: Ik wil een aanvullende vraag stellen op wat de heer Groenewege zegt. Vindt mevrouw Lammens dat de cultuur echt naar de wijken gebracht moet worden of dat we misschien moeten kijken wat er al in de wijken is en hoe we daar dan een aansluiting bij kunnen vinden, waar een cultuurmakelaar misschien een hele goede verbinding zou kunnen zijn?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Als ik bijvoorbeeld hoor dat Big Rivers ook in de wijken actief moet zijn, dan denk ik, dat vind ik niet helemaal nodig. Maar er zijn natuurlijk wel mogelijkheden om dingen in de wijken, cultuurdingen te ondernemen. En die worden ook... Natuurlijk zijn er theatertjes in de wijken en er wordt van alles natuurlijk ook ondernomen. En dat kan natuurlijk altijd beter.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Wie hoor ik? Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Dit is nu de derde keer dat ik de VVD hoor zeggen, en het kan natuurlijk altijd beter. Ik ben dan zo nieuwsgierig op welke manier de VVD die verbetering zou willen aanbrengen?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: In de wijken, bedoelt u? Overal?

De heer Kleinpaste: Bij de drie keer dat u zei, het kan wel beter. Hoe gaan we innoveren?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Zou ik gewoon mijn woordvoering verder doen, dan kunt u het vanzelf horen.

De voorzitter: Dat is goed. Dat doen we.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dan het Energiehuis. We zien dat de exploitatie van het Energiehuis onder druk staat. In de beantwoording artikel 40-vragen doet het college of er niets aan de hand is. Door het wegvallen van de uitbater van het restaurant is er nu al maandenlang een probleem in de exploitatie. Ook spreken we evenementenorganisaties die nog net niet weg zijn gejaagd uit het Energiehuis. Worden grote evenementen geweigerd, omdat ze niet binnen de visie zouden passen. Zijn jongerenevenementen niet geschikt door het ontbreken van bepaalde voorzieningen. Staan overdag ruimtes leeg en zijn de huurprijzen zo gortig dat het Energiehuis zich uit de markt prijst. Mijn fractie maakt zich hierover grote zorgen, temeer omdat de gemeente geen financiële tegenvallers kan opvangen en deze situatie ook een bedreiging vormt voor de toekomst van het Energiehuis in Dordt. Herkent het college dit beeld? Klopt het dat sommige events geweigerd worden op basis van een visie die wij niet kennen? Wat zijn de belemmeringen die ervoor zorgen dat de congressen niet mogelijk zijn in het Energiehuis? Wanneer komt er een nieuwe horeca in plaats van Khotinsky?

De voorzitter: Wacht even. Er is een interruptie. En ik wil ook even opmerken, we hebben het niet over evenementenbeleid vanavond. Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Daar wilde ik het ook beslist niet over hebben. Ik wil het hebben over het Energiehuis. Ik wilde vragen aan mevrouw Lammens of zij het met mij eens is dat juist het Energiehuis, het enige echte huis van de stad, gebruikt zou kunnen worden waarvoor het bedoeld is en dat daar het ecosysteem heel goed zou kunnen werken?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ja, dat denk ik wel.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Mevrouw Lammens heeft het over leegstand in het Energiehuis. Nou adviseert het Cultureel Platform om leegstaande ruimtes in het Energiehuis tegen minimale tarieven ter beschikking te stellen aan makers. Wat vindt de VVD van die suggestie?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Als dat geld oplevert, lijkt me dat een goed idee. Je moet ook wel commercieel zijn. Als het leegstaat, dan krijg je helemaal niks. Als je voor een mindere prijs toch geld binnenkrijgt, dan lijkt me dat wel een goed idee.

De voorzitter: U kunt verder.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ik was gebleven bij, wanneer komt er een nieuwe horeca in plaats van het Khotinsky? Zou een pop-up restaurant desnoods een optie zijn? Voor wat betreft het meervoudig ruimtegebruik en het ondernemerschap in het Energiehuis aan te jagen, overweegt mijn fractie een motie die vraagt om een taakstelling van vijftig procent meer ruimtegebruik en de visie daarop aan te laten sluiten en niet andersom. Tot slot, de keuze van de huidige basisinfrastructuur is verstandig. We snappen de samenstelling. En die steunen we. De beantwoording van de technische vragen leert ons dat dit betekent dat we naar de instellingen die aan dezelfde voorwaarden voldoen, zoals het Patriciërshuis, geen verhaal hebben waarom zij niet in aanmerking komen. Dat wringt en is niet zonder risico's. We overwegen daarom de koek net iets anders te verdelen. En een deel van het onderhoudsbudget van de Dordts Museum groep toe te kennen aan het Patriciërshuis voor een overbruggingssubsidie tot de evaluatie. Omdat het niet helemaal duidelijk wordt uit de technische vragen.

De voorzitter: Interruptie. U mag uw zin afmaken.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Omdat het niet helemaal duidelijk wordt uit de technische vragen. Daarom horen we graag van het college wat de consequenties hiervan zijn.

De voorzitter: De heer Klerk.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Ik heb even een vraag. En dat gaat over de basisinfrastructuur. En u geeft aan dat het wringt dat een museum als het Patriciërshuis daar dan buiten valt, terwijl het toch een goede staat van dienst heeft. Maar door juist die instelling... Is het niet veel belangrijker, want dat begreep ik uit de technische sessie, dat juist die hele subsidieverlening en wie daar wel en niet toe behoort dat dat niet transparant is? Is het niet veel belangrijker dat daar de focus op ligt dan dat we weer op basis van een lobby nu toevallig het Patriciërshuis daarbij trekken? Misschien zijn er nog wel meer instellingen. Hoe ziet u dat?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Het Patriciërshuis heeft hier ingesproken. Vandaar dat we daar nu even op reageren. Het probleem is dat er niet zoveel geld is. En om alles te kunnen doen, is misschien niet mogelijk. Maar je moet soms keuzes maken.

Mevrouw Kruger: Voorzitter.

De voorzitter: Het roept veel vragen op. Ik wil nog even van mevrouw Jager weten of ze gewoon straks haar woordvoering heeft of dat het om een interruptie gaat. Bijna. Jij was al aan het slotstukje bezig. Mevrouw Kruger had een interruptie en de heer Kleinpaste ook.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ik vind het zo... Ik wil vragen hoe mevrouw Lammens erbij komt dat er zo weinig geld is? Ik bedoel, we hebben best wel veel geld. En dat moeten we gewoon gaan verdelen. En er kan altijd gekeken worden hoe we nog meer geld kunnen maken. Ik bedoel, laten we eerst eens even kijken hoe we onze stad eruit willen laten zien. Wat voor cultuur we willen hebben. Hoe de sector eruit moet gaan zien. En dan wat voor geld er nodig is en waar we dat vandaan gaan halen. We hebben al vaker gezegd, de cultuursector is breed. Die loopt ook over andere domeinen heen. Ik weet niet waar mevrouw Lammens het haalt dat er te weinig geld is.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ik heb gewoon de nota van de cultuur vastgehouden. Ik heb niet alle andere sectoren erbij gehouden. Ik heb me puur op de nota van de Cultuurnota gehouden. En daar de balans van.

De voorzitter: Ik breek ook even in. Conform wat er in de nota staat, is dat verhaal wel consistent. We gaan naar de interruptie van de heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, twee dingen zou ik bijna willen zeggen. Want we zijn bijna bij de afronding, begreep ik. Ik heb niet echt een antwoord gehoord op mijn vraag, wat kan er dan beter? En het tweede is, mevrouw Lammens zegt ook, dan moeten we betere keuzes maken. Ik zou haar dezelfde vraag willen stellen die ik ook aan mevrouw Kruger heb gesteld. Bent u bereid iets uit dat lijstje van die basisinfrastructuur te schrappen? En zo ja, wat dan?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ik heb net daar antwoord op gegeven. De Dordtse Museum groep krijgen gewoon heel veel geld ook voor onderhoud. En misschien kunnen we daar wat uithalen.

De voorzitter: Interruptie, de heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Daar ging eigenlijk mijn vraag ook over. En mevrouw Lammens begon er ook over. Dordrechts Museum doet het juist op dit moment heel goed, zeker als we naar de twee grote tentoonstellingen terugkijken, wat we ook landelijk terug hebben gezien en gehoord hebben. Wat onze stad eigenlijk al drie miljoen euro zo'n beetje ook opgeleverd heeft. Dan denk ik dat de opbrengsten in dit geval ook meegerekend mogen worden. Mijn punt zou in dit geval ook zijn, in principe moeten we de basis op orde hebben. Dat heeft het Dordrechts Museum wel. En de vraag richting mevrouw Lammens, hoe de VVD daarnaar kijkt.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Het Dordts Museum vind ik echt geweldig. Ze hebben geweldige tentoonstellingen. Ziet er altijd perfect uit. En ik ben heel blij dat we daar als Dordtse stad zo'n geweldig museum hebben. En ook de andere musea doen het goed. En die status wil ik ook niet veranderen. Maar ze krijgen een ton voor onderhoud.

Maar het kan zijn dat het 80.000 is of dat het 120.000 is. Je weet het niet. Misschien is er wel mogelijkheid dat daar toch wat geld, bijvoorbeeld 50.000 euro, naar het Patriciërshuis kan of dat er nog... Je weet niet precies hoe... Het staat niet duidelijk geformuleerd. Er staat een ton extra geregistreerd. En hoeveel het precies is, dat weten we niet. Vandaar dachten wij dat het mogelijk was.

De voorzitter: Mevrouw Jager, u wilt reageren op wat mevrouw Lammens zegt nog.

Mevrouw Jager: Om te beginnen, maar het zit ook in mijn woordvoering, ik hoor het nu zo vaak langskomen, het Dordts Museum gebouw is van de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud. Zo simpel is het. En we hebben een gemeentelijk cluster, waar het Dordts Museum in zit. Maar daar zit ook het Hof in. Daar zit Huis van Gijn in. Daar zit het Stadsdepot in. Daar zit het beheer van de collecties van de gemeente in. Je kunt niet zomaar zeggen, dan gaan we daar even kort en dan doen we daar wat bij. Dat is niet zo simpel, in dit geval.

De voorzitter: Wat wilt u vragen.

Mevrouw Jager: Dat ik de stelling, dat ze misschien best wat minder konden krijgen voor het onderhoud, een erg onhandige vind.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Weet u een betere oplossing?

Mevrouw Jager: Wij hoeven de oplossing niet aan te dragen, maar we moeten ook geen dingen verzinnen die niet kunnen.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Het is nog niet besloten dat het niet kan.

De voorzitter: Was u klaar met de woordvoering? Ja. Dan gaan we naar de woordvoering van mevrouw Jager van Beter voor Dordt.

Mevrouw Jager: Dank u wel. Beter voor Dordt heeft zich gehouden aan de vraag, namelijk het antwoord geven op de gestelde vragen. Hier zijn de punten van ons. Wij zijn van mening dat er aan criteria gemaakte keuzes ten opzichte van de vorige Cultuurnota eigenlijk niet zoveel veranderd is. Het is wat helderder opgeschreven allemaal, maar dat is eigenlijk alles. Wij vinden de gemaakte keuze om geen nieuwe cultuurorganisaties toe te voegen onhandig en niet juist. Je kunt je dat voornemen, maar stel een week na het ingaan van het voorgestelde beleid verhuist er iemand naar Dordrecht met een briljant idee op een willekeurig cultureel gebied. Gaan we dan zeggen, jammer van uw briljante idee? Het zou goed geweest zijn voor onze inwoners, onze stad en de wijde omtrek, maar u zult toch minstens tot 2030 moeten wachten. Volgens ons moet je flexibel kunnen blijven inspelen op zich aandienende nieuwe kansen. Daaruit volgt dat je naar onze mening nooit een vast besluit moet nemen om geen organisaties meer toe te voegen, maar dat je daar ook niet lichtzinnig mee om moet springen. Want je kunt het beschikbare budget maar één keer uitgeven. Uiteraard willen we dat er rekening gehouden wordt met de afspiegeling van de samenleving.

En of dat in de voorliggende Cultuurnota voldoende gebeurt, hangt er helemaal vanaf wat je met een voldoende afspiegeling bedoelt. Wat je er hier in dit stuk mee bedoelt. Want dat is ons niet helemaal duidelijk geworden. Ook niet na de antwoorden op de technische vragen hierover gelezen te hebben. Een herhaling van eerder mislukte zetten, lijkt ons in elk geval niet wenselijk. Bijvoorbeeld vragen over theater in de wijk, dat is op sommige plaatsen wel gelukt. Bijvoorbeeld het Weeshuis. Maar het wijktheater in Dordrecht-West is op meerdere plekken geprobeerd en niet gelukt. Culturele ambities zijn onzes inziens...

Mevrouw Kruger: Voorzitter.

De voorzitter: Interruptie, mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ik ben benieuwd of mevrouw Jager ook kan aangeven waarom dat het wel bij het Weeshuis kindertheater gelukt is en niet bij Voorstraat West.

Mevrouw Jager: Sorry, dat is onze taak niet. Ik stel vast dat het toen niet gelukt is. En voordat we er weer aan beginnen, zouden we moeten kijken waarom het dan niet gelukt is.

Mevrouw Kruger: Exact. Maar daarom wilde ik...

Mevrouw Jager: Dat is wat ik bedoel.

Mevrouw Kruger: Helemaal goed. Dat wilde ik even ter verduidelijking.

De voorzitter: Dames, het is gewoon een vraag. En die is niet verkeerd bedoeld of zo. Daar kan gewoon op geantwoord... Mevrouw Schnabel heeft ook een interruptie.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Even ter verduidelijking. Volgens mij bedoelt mevrouw Jager met theater in Dordrecht-West, het wijktheater in Crabbehof. Dat is de eerste vraag.

Mevrouw Jager: Het is in Crabbehof geprobeerd. En ook in Krispijn.

Mevrouw Schnabel: En dan is mijn tweede vraag, ik heb gehoord, maar misschien zijn dat andere geluiden, dat dat juist wel heel erg goed werkte, maar dat het gewoon weg is bezuinigd.

Mevrouw Jager: Dat is ook een mogelijkheid. Dat weet ik niet. Maar het is er niet. Het is er even geweest. En op een gegeven moment, zeker van Krispijn heb ik gehoord dat er geen gebruik meer van gemaakt werd.

De heer Safranti: Kan ik daar een uitleg op geven?

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Ik was er zelf bij betrokken. Vandaar dat ik dat misschien wel even kan toelichten. Misschien zit ik dan op de stoel van de wethouder, maar dat geeft niet. Het is volgens mij gewoon toen wegbezuinigd. Het zat in de wijk, hoe heet het, in Crabbehof. Dat weet ik zeker. En met de Vogelaarwijken en de Vogelaargelden is dat toen weg...

De voorzitter: Mevrouw Schnabel heeft er nog een vraag of opmerking over.

Mevrouw Schnabel: Dank. Dan is het niet per se zo dat het geen podium had of dat het niet werkte. Het is gewoon wegbezuinigd. Precies.

Mevrouw Jager: Dat kan heel goed. En dan denk ik dat we extra voorzichtig moeten zijn eer dat we er weer aan beginnen. Dat we het niet na één of twee jaar weer weg moeten bezuinigen.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

Mevrouw Jager: Een beetje sneu, die wijken.

De voorzitter: De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ik vind het een beetje jammer om dan te horen, omdat het al één keer is wegbezuinigd, zouden wij er niet opnieuw aan moeten beginnen. Zou je dan niet veel beter een percentage van de begroting voor innovatieve projecten kunnen reserveren?

Mevrouw Jager: Dat is een prima idee. Je moet alleen niet zo van, dan gaan we nu dat weer doen. En dat we dan niet een constante hebben, pot geld waar we dat uit kunnen financieren. Maar dat het zo uit zou kunnen pakken dat het over twee jaar weer weg moet. Dat is een beetje sneu voor iedereen die daar komt spelen en daarmee bezig is. Dat bedoel ik met voorzichtig zijn, voordat je er weer aan begint.

Mevrouw Kruger: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kruger nog. Die snap ik. Mevrouw Kruger nog een interruptie. En dan mag daarna mevrouw Jager ook verder met de woordvoering.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ik wilde vragen of mevrouw Jager het met mij eens is dat er in de Cultuurnota wel gesproken wordt ook over bepaalde budgetten om op bepaalde subsidieaanvragen incidenteel toch bepaalde projecten te starten? Er worden zelfs beurzen uitgereikt aan mensen die een bepaald project willen hebben. Maar dat we ook juist dat ecosysteem moeten gaan gebruiken als er staat, ik heb het maar even opgeschreven, want het stond er zo mooi, om die samenwerkingsverbanden aan te gaan. Ruimte te bieden voor experimenten met kleinere onafhankelijke makers. Daar zou het Energiehuis bijvoorbeeld iets in kunnen doen. Maar ook de ruimtes die er al zijn in de wijken. Maar dan zullen ook de grotere spelers misschien daar wat moeten faciliteren om dat mogelijk te maken.

Mevrouw Jager: Daar ben ik het helemaal mee eens, maar dat is een uitwerking. We hebben het nu over de nota, zo die er staat. En dit is een uitwerking daarvan. Er zijn verschillende manieren om dingen uit te werken. Ik heb alleen maar geconstateerd dat je ernaar moet kijken. Dat het gestopt is op een gegeven moment. Dat het niet gelukt is om ermee door te gaan. En ik hoorde dat dat is omdat het wegbezuinigd is. Maar het is niet gelukt. Kan ik door?

De voorzitter: U kunt verder. Ja, u mag door.

Mevrouw Jager: Dank u. Even kijken. Waar was ik? Culturele ambities zijn altijd realistisch, zelfs als ze surrealistisch zijn. Want je kunt het zo gek niet bedenken of het kan in de kunsten. Zijn de ambities ook haalbaar? Dat kun je nu niet beoordelen, want dat hangt helemaal af van het beschikbare budget of het beschikbaar gestelde budget per ambitie. En vooral van de bemensing van de culturele projecten. Want volgens ons staat of valt daar alles mee. Wie is ermee bezig?

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Ik was benieuwd, wat bedoelt mevrouw Jager met de bemensing van projecten?

Mevrouw Jager: Bemensing van projecten. Als je een toneelgelegenheid creëert in een wijk waar kinderen komen spelen, dan hangt het af van de bevlogen mensen die dat leiden of dat een succes wordt of niet. Dat bedoel ik ermee.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik laat dit.

De voorzitter: Mevrouw Jager, u mag weer verder.

Mevrouw Jager: Fijn. Dank u. Toerismebeleid is geen cultureel beleid, al heeft het gebruikmaken van het cultureel aanbod wel degelijk te maken met toeristische mogelijkheden. Beter voor Dordt is van mening dat er een nieuw, eigen toerismebeleid geschreven moet worden. Dat is voor het laatst gebeurd in 2004. Alles wat daarna is opgesteld, was in Drechtsteden verband, met uitzondering van het bed and breakfast beleid.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

Mevrouw Jager: Waarvan wij vinden dat het een onderdeel moet worden van de nieuwe toerismebeleidsnota.

De voorzitter: De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, ik ben een beetje verbaasd. Ik had na de inleiding gehoopt dat Beter voor Dordt zou zeggen, we willen het toerismebeleid wel degelijk verbinden aan het cultuurbeleid. Ik hoor dat niet met zoveel woorden, maar misschien versta ik niet helemaal goed.

Want om een voorbeeld te noemen, de grote exposities in het Dordts Museum zijn voor het toerismebeleid en voor de komst van mensen van buiten de stad naar de stad toe van extreem groot belang. Ik zou heel graag dat toerismebeleid hebben geïntegreerd met het cultuurbeleid.

Mevrouw Jager: Geïntegreerd, dan zit het in één nota. Dat lijkt me niet handig, want toerisme gaat verder dan het cultureel aanbod. Maar er moet wel degelijk rekening mee gehouden worden.

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ik vind het vervelend om op te merken, maar ik denk ook juist door Beter voor Dordt in de tijd is het toerismebeleid op een zijspoor gezet. Omdat toen vond Beter voor Dordt het ook niet belangrijk dat het meegenomen werd in het culturele aanbod. En ik denk, ik onderstreep juist wat de heer Kleinpaste nu aangeeft, dat het juist zeker met elkaar te maken heeft.

Mevrouw Jager: Dat zeg ik ook.

Mevrouw Kruger: En ik vraag me af of mevrouw Jager nu ook zegt, Beter voor Dordt heeft het toen ooit stil laten leggen, maar we zijn nu bereid om het gewoon toch weer helemaal op gang te zetten.

Mevrouw Jager: Moet je luisteren, wat er toen zo lang geleden gebeurd is, dat zij zo. Maar we hebben het daarnet over dat dingen veranderen, culturen veranderen, standpunten veranderen.

Mevrouw Kruger: Zeker. Dank u.

Mevrouw Jager: En het heeft wel degelijk heel veel met elkaar te maken. En er moet ook een goed toerismebeleid komen. Maar toerismebeleid is niet het cultuurbeleid. En we hebben het over de Cultuurnota en niet over de Toerismenota.

De voorzitter: Mevrouw Jager, u pleit voor apart van de Cultuurnota ook voor een Toerismenota?

Mevrouw Jager: Ja.

De voorzitter: Dan gaan we nu verder naar de laatste vraag.

Mevrouw Jager: Precies. Om antwoord te kunnen geven op de vraag hoe het een... Nee, nog twee zijn het er. Om antwoord te kunnen geven op de vraag hoe het Energiehuis toekomstbestendig enzovoort te maken, daar hebben wij geen antwoord op. Want dan zou je eerst moeten inventariseren wat er en waar het misgegaan is in de afgelopen jaren. En dat lijkt ons sowieso handig om dat te doen als je veranderingen wilt. De laatste vraag was er een van Beter voor Dordt. Maar daarbij is niet gesproken van privatisering, maar van verzelfstandiging. En daar kan een behoorlijk verschil in zitten.

Wij zijn niet voor privatisering, maar wel voor verzelfstandiging van alle bedrijfsmatige onderdelen van het gemeentelijk cultureel cluster. Zodat er meer inzicht kan komen in de baten en lasten van alle zelfstandig onderdelen van dit gezamenlijke cluster. Niet om het af te schaffen, het cluster. Puur om meer inzicht te krijgen.

Mevrouw Kruger: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Ik wil toch even wat meer verduidelijking van mevrouw Jager over niet privatisering. Dat is duidelijk. Maar wat moet er verzelfstandigd worden?

Mevrouw Jager: Welke verzelfstandiging, bedoel je dan? Hoe moeten we dat zien? Ik heb zitten denken over een vergelijking. Want ik kreeg dit ook zo aangereikt. Ik denk, ik moet dat uit kunnen leggen. Je hebt als mens twee armen, twee benen. Die werken samen, maar die kunnen ook ieder individueel bewegen. En je hoeft ze er niet af te hakken om ze individueel te laten bewegen. Als je het daarmee vergelijkt.

Mevrouw Kruger: Ik krijg hier hele rare gedachten bij.

Mevrouw Jager: Je hoeft ze er niet af te halen om ze alleen te laten bewegen. Ze bewegen samen, maar ze kunnen ieder individueel bewegen.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, doordat ze aangestuurd worden toch door een gezamenlijk lichaam.

Mevrouw Jager: En dat is de gemeente, in dit geval.

Mevrouw Kruger: Of het museum. Het is hoe je het bekijkt.

Mevrouw Jager: Het is alleen maar een simpele uitleg.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ik snap de verzelfstandiging nog niet goed, maar dat komt later misschien.

De voorzitter: We gaan naar een volgende fractie die het woord wil voeren. De heer Safranti. Mijnheer Groenewege heeft nog een interruptie of woordvoering? Dan gaan we eerst naar de heer Safranti, dan mevrouw Schnabel, dan mijnheer Groenewege. En ik zie er daar nog een paar.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Als ik wat langer blijf, dan gaan al mijn punten natuurlijk verloren. Vandaar dat ik denk, ik wil toch wel even een aantal van mijn punten benoemen. Voorzitter, wij zijn positief richting de Cultuurnota. Alleen staan we ook open voor nieuwe initiatieven, zeker als het gaat om de wijken en bredere doelgroepen. Wat mijnheer Kleinpaste van Gewoon Dordt net ook aangaf. Maar zeker ook mijn buurvrouw. Over toerismebeleid is er ook een en ander gezegd. Dat was ook een punt die wij heel graag wilden aanhaken. Is door meerdere partijen genoemd.

Wij zijn van mening dat het van belang is dat wij een toerismebeleid hebben, zeker voor een gezonde stad als Dordrecht, om ook de mogelijkheden om bezoek af te kunnen leggen richting onze culturele instellingen. Graag wil ik eigenlijk van de wethouder ook horen wat hij hiervan vindt. En daarnaast ben ik blij dat Beter voor Dordt nu eigenlijk openstaat voor het toerismebeleid. Dat wilde ik ook even richting Beter voor Dordt genoemd hebben. Dordrechts Museum, daar heb ik ook al een en ander over verteld. Dat het niet alleen de basis goed op orde heeft, maar dat het ook een bijdrage levert voor onze stad. En dan hebben we het echt over miljoenen die bijdrage levert voor onze stad. Zeker als we dat ook combineren met het toerismebeleid. Levendige binnenstad, dat is echt een punt waar wij als DENK toch wel wat meer uitleg over willen geven. De toeristen naar onze binnenstad trekken, dat is echt een belangrijk punt. Cultuur is hier een belangrijke pijler in. Dan denken we al snel aan straatmuzikanten. Hoe dan ook, maar dat gaan we toch wel even benoemen. Straatmuzikanten horen toch in een levendige binnenstad. En wij komen samen met GroenLinks met een motie rondom de straatmuzikanten. Wij hebben er al één klaar. Alleen gaan wij samen met GroenLinks even dit verder uitbreiden. De afspiegeling wil ik ook even een en ander over vertellen.

De heer Stam: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Stam.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter. Ik wachtte even tot mijnheer Safranti zou stoppen, maar die gaat voorlopig nog door. Maar ik ben even getriggerd door het woord, de basis op orde. In bijna elke commissie waar ik aan deelneem of gemeenteraadsvergadering hoor ik, of het fundament moet op orde, de basis moet op orde, we moeten goed gaan starten, we moeten het fundament goed maken. Wat bedoelt mijnheer Safranti met de basis op orde?

De heer Safranti: Ik had de basis op orde met name bij het Dordrechts Museum benoemd, omdat ik weet dat het Dordrechts Museum op dit moment goede zaken aan het doen is. De basis goed op orde heeft. Denk aan een goed beleid, goede verordening, goede tentoonstellingen, maar ook een belangrijke bijdrage levert voor onze stad. Dat probeerde ik een beetje uit te leggen met de basis op goede orde.

De heer Stam: Voorzitter, toch een kleine...

De heer Safranti: Je ziet bijvoorbeeld geen leegloop. Je ziet bijvoorbeeld niet dat tentoonstellingen mislopen of dat het allemaal misgaat. Je ziet gewoon dat er een duidelijke visie...

De voorzitter: Er is een visie en beleid wat goed uitpakt.

De heer Safranti: Inderdaad, wat werkend is.

De voorzitter: De heer Stam heeft nog een aanvullende vraag.

De heer Stam: Dank voor het antwoord van de heer Safranti. Maar hij richt zijn antwoord dan grotendeels op het museum. Maar dat geldt dan toch eigenlijk voor die hele Cultuurnota, voor heel onze culturele setting? En dan heb je toch een iets andere insteek dan je enkel en alleen te richten op één onderdeel.

De heer Safranti: Klopt zeker. Daarom wilde ik eigenlijk nog verder gaan met mijn woordvoering, omdat ik ook nog wat kritische punten heb. Want ik heb er een aantal ook genoemd. Ik geef aan wat goed ging, maar ook niet goed ging. Eigenlijk ben ik ook een beetje begonnen met wat niet goed ging. Daarom heb ik me ook aangesloten bij de woordvoering van mijn buurvrouw en van mijnheer Kleinpaste.

De voorzitter: Dan gaan we nu verder.

De heer Safranti: Dank u wel. De afspiegeling. We missen de afspiegeling van de maatschappij als we terugkijken naar de Cultuurnota. Dat is meer een punt waar we het dan ook even over kunnen hebben. Dit werd namelijk door onze stadsdichter beaamd, maar ook door de cultuurmakelaar en anderen, tijdens onze laatste commissie. Het is nu meer als zestig jaar geleden dat Nederland de laatste wervingsovereenkomst voor de gastarbeiders sloot. Het is heel belangrijk dat we dit terug kunnen vinden in onze historische collectie van ons archief. Wel lezen we in de nota over cultuur, voor en door iedereen, cultuur als ecosysteem en dergelijke. Maar zien en lezen hier niks over terug. Kan de wethouder hier meer uitleg over geven? En over het punt van zestig jaar geleden dat Nederland de laatste wervingsovereenkomst heeft getekend, willen wij als fractie DENK met een motie komen.

De voorzitter: Dank u. Dat is de tweede motie.

De heer Safranti: De rest is al genoemd, voorzitter. Daar wilde ik het een beetje bij houden.

De heer Klerk: Voorzitter.

De voorzitter: Daar ben ik eigenlijk heel blij mee dat u dat op die manier doet. De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ik heb geen vraag nu hoor.

De heer Klerk: Voorzitter.

De voorzitter: Wie roept er nou, voorzitter?

De heer Klerk: Ik roep, voorzitter.

De voorzitter: De heer Klerk. Interruptie, de heer Klerk.

De heer Klerk: Ik heb even een vraag, omdat ik ken de heer Safranti en ook DENK als een partij die ook veelvuldig in de wijken actief is. Want u focust zich in woordvoering vooral op de cultuur en de binnenstad.

En ik had gehoopt dat u daar iets over zou zeggen toen het ging over de... Ik kom niet meer op het woord. Maar op de verdeling... In die geval, hoe ziet u dat ook de wijken betrokken worden in deze Cultuurnota?

De heer Safranti: Mijnheer Klerk, daar ben ik ook met mijn eerste zin begonnen. En die kan ik zo even benoemen. Dat wij positief stonden voor deze Cultuurnota, maar dat wij openstonden voor nieuwe initiatieven, wat mijnheer Kleinpaste net aangaf, ook in de wijken. Maar voor ook de bredere doelgroepen in de wijken. Dat was mijn eerste zin.

De voorzitter: U mist dat een beetje. Dan gaan we naar de volgende woordvoering van mevrouw Schnabel, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn ook blij dat er een Cultuurnota ligt. Het verbindt mensen. En dat hebben we juist nu heel hard nodig. We lezen in de nota veel ambitie terug. Dat hebben veel andere partijen ook aangegeven. Maar we missen als eerste een prioritering. En als tweede missen we ook de vertaling van de doelen in smart geformuleerde resultaten. Op basis daarvan kunnen we dan als raad sturen en kaders stellen. Dat kan nu bijna niet. En dat vinden we een enorm gemiste kans. Want zoals ook al eerder is aangegeven, wat willen wij als stad? Wat willen we precies bereiken? En hoe gaan we dat meten? En wanneer komen de losse onderdelen die nu in het uitvoeringsprogramma staan naar de raad en kunnen dan ook afgevinkt worden? Heeft de wethouder daarover nagedacht? En wat vindt de wethouder daarvan? En dan willen we nog drie punten benadrukken. We vinden het ondenkbaar dat we toestaan dat we fair pay verplichten en tegelijkertijd zeggen dat we accepteren dat culturele activiteiten en organisaties dan om zullen vallen. In Rotterdam is onderzoek gedaan naar de meerkosten van kleine en middelgrote organisaties. En dat gaat over het in kaart brengen van onbetaald structureel overwerk. Wij willen en stellen voor dat dat ook in Dordrecht, of althans dat ook in Dordrecht onderzoek wordt gedaan naar de meerkosten van deze kleine en middelgrote organisaties. En dat we aan de hand van deze resultaten dan over oplossingen gaan nadenken. Ook de mensen die voor en in de culturele sector werken verdienen een eerlijke prijs voor het harde werk dat ze doen. Kent de wethouder dit onderzoek? Hoe kijkt de wethouder tegen de mogelijkheid aan om met dit onderzoek in kaart te brengen hoe het zit met structureel onderbetaald overwerk? En hoe kijkt de wethouder ertegenaan om dan vervolgens daar met de raad over in gesprek te gaan? Als tweede punt, wie en wat willen we nu echt als stad zijn? Wij vinden dat er meer aandacht besteed moet worden aan aanbod voor groepen die nu nog te weinig deelnemen. Daardoor vinden we het heel lastig om dan ook vervolgens te bepalen waar dat geld echt terecht komt. We denken dan met name om prioritering aan te geven aan jongeren en aan de wijken. Zij moeten volop de kans krijgen en gestimuleerd worden om aan culturele activiteiten deel te nemen, ook als daar vanuit huis niet genoeg financiële middelen voor zijn. Daarom denken wij dat het een heel goed idee zou zijn om de leeftijd van 25 jaar voor cursisten bij ToBe op te trekken naar 27, zodat dit gelijk loopt met de ambities die ook binnen Glansrijke Toekomst zitten. En dan als laatste punt...

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ik word wel enthousiast over dit punt wat mevrouw Schnabel maakt. Maar dan denk ik tegelijkertijd, is ze dan ook bereid om uit de bestaande basisinfrastructuur iets weg te schrappen om te zorgen dat we die doelgroep kunnen bedienen?

Mevrouw Schnabel: Bedankt voor deze vraag. Wat we eigenlijk belangrijk vinden, is dat er... We hebben nu een uitvoeringsprogramma. Daar staan allerlei bolletjes. En we zien en lezen dat dat allemaal doelen zijn die bereikt gaan worden. Maar we zouden heel graag subdoelen toevoegen, om op die manier goed te kunnen meten voor welke doelgroep we precies iets willen. Nu wordt de suggestie gewekt dat we iets moeten gaan schrappen, terwijl eigenlijk willen we gewoon meer prioritering aanbrengen, zodat we ook duidelijker hebben voor wie we het doen.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, mag ik er iets aan toevoegen in de vraagstelling?

De voorzitter: Dat mag.

De heer Kleinpaste: En het is maar een voorbeeld. Hang me er niet aan op. Je kunt subdoelen toevoegen, maar je kunt ook hoofddoelen schrappen. En ik zou me kunnen voorstellen, nu ga ik iets gevaarlijks zeggen, dat je zegt, het bereik van het Bachfestival is zo eenzijdig in de doelgroep dat we daar een streep door zetten om bredere doelgroepen te kunnen bereiken.

Mevrouw Schnabel: Er wordt nu heel erg ontlokt van, inderdaad het Bachfestival moet weg. Dat wil ik helemaal niet zeggen, want ik denk ook dat wij daar helemaal niet over gaan om te zeggen, een streep te trekken door wat er nu is. Ik denk dat we heel erg moeten kijken naar hoe we dat ecosysteem zo kunnen aanpassen dat die culturele taart er weer in komt. Zodat we ook kunnen zien wat er allemaal aanwezig is en waar eventueel te veel van is. En dan kunnen we zeggen, dat strepen we dan weg, omdat er al opties zijn. Maar dat is een afweging die je moet maken. En niet denk ik een mes op de keel.

De heer Kleinpaste: Maar we zitten in dit debat om keuzes te maken. Vandaar dat ik de vraag stel.

Mevrouw Schnabel: Dat vind ik ook heel fijn. En onze keuze of onze prioriteit is op jongeren en wijken. Dat is voor ons heel bepalend.

De voorzitter: Die is helder. En dat jullie op detail, op subdoelen nog niet overeen zijn, dat is ook helder.

Mevrouw Schnabel: Prima.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, u mag verder.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Kruger heeft ook nog een vraag.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, dank u wel. Ik wilde vragen aan mevrouw Schnabel, want die geeft aan, jongeren en de wijken. Ik kwam toevallig afgelopen weekend in contact met een oudere. En die vond ook dat er te weinig activiteiten zijn, specifiek voor ouderen in de wijken, maar ook in het centrum, enzovoort. Bent u het niet met mij eens dat we moeten gaan kijken... Dat heeft ook verband met die culturele taart. Maar dat we gaan kijken wat er al is, maar ook wat mensen nu echt werkelijk willen. En als ze aangeven, we willen graag dit of dat organiseren. Dat we dan met elkaar gaan kijken, en dat ook juist de grote instellingen, en dan komen we weer op het ecosysteem, dat mede gaan mogelijk maken om dat te organiseren. Want niet altijd is overal maar geld voor nodig.

De voorzitter: Uw vraag?

Mevrouw Kruger: Mijn vraag is of ze het eens was met mij. Ik ga weer een heel...

De voorzitter: Ik snap het helemaal, maar we moeten naar de vraag.

Mevrouw Kruger: Maar gewoon of ze het me eens is dat we eerder moeten gaan kijken wat er is en wat de vragen zijn, om daarbij aan te sluiten in plaats van dat wij weer gaan bepalen dat er in de wijken iets moet gaan komen.

Mevrouw Schnabel: Mag ik? Dank u wel. Ik ben het daar helemaal mee eens. Ik denk ook dat dat inderdaad van onderop moet gaan. En we hebben nu ook die cultuurcoaches. Die zijn ook al in de wijken. Het is gewoon belangrijk, hoe bereiken we precies die groep die nu eigenlijk niet van het aanbod geniet? Wij zeggen dan, we vinden het belangrijk dat jongeren zich kunnen ontwikkelen door middel van cultuur. Maar dat sluit niet uit dat op het moment dat ouders bijvoorbeeld niet kunnen deelnemen dat wij... We moeten gewoon vanuit onderop kijken. En daar zijn we het mee eens.

De voorzitter: Dan de verdere woordvoering. En ik doe straks even een ordevoorstel.

Mevrouw Schnabel: Dan de afronding van de woordvoering. Wij vinden, ondanks alle ambities, de nota te mager in wat het feitelijk wil bereiken. En daarom vinden we het ook nog niet klaar om naar de raad te gaan. We willen dat het uitvoeringsprogramma aangevuld wordt met smart geformuleerde subdoelen. En dat het verder ook wordt aangevuld met prioriteiten. En dan hebben we het voornamelijk over die groepen te stimuleren die nu nog vrij beperkt deelnemen. En onderzoek te doen welk aanbod ze aantrekkelijk vinden. En als laatste ook een onderzoek te doen naar de meerkosten voor de fair pay.

De voorzitter: Helder. Het voorstel wat ik wil doen, is dat we vandaag proberen gewoon de eerste termijn netjes af te ronden, zodat de wethouder in elk geval beschikt over alle vragen die gesteld zijn en zich kan verdiepen in moties die zijn aangekondigd. En dat we eind van deze vergadering wel verder even beslissen hoe we verder gaan.

Maar dat het nu gewoon... Dan kan wel iedereen de hele voorbereiding ook laten horen. Want er is goed gelezen, er is hard gewerkt. En ik wil hier geen fracties overslaan. Want ik merk dat iedereen er echt werk van gemaakt heeft. De heer Gorter.

De heer Gorter: Voorzitter, ik tel nog zeven fracties die naar mijn idee woordvoering moeten doen.

De voorzitter: Die telde ik ook. En ik denk dat het...

De heer Gorter: En de temperatuur in deze ruimte is niet echt lekker.

De voorzitter: Wat is uw voorstel? Overslaan?

De heer Gorter: Dat niet. Maar ik vraag me af, als wij nu nog zeven fracties woordvoering laten doen, of wij half elf halen. Dat bedoel ik te zeggen.

De voorzitter: We gaan het zien. Maar er zijn al mensen geweest. De heer Safranti deed dat heel netjes, dat hij zegt, op dit punt sluit ik me aan bij die en die. Ik hoop dat de rest dat ook ter harte neemt. We gaan naar de volgende.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: En u mag niet te veel interrupties meer, mijnheer Kleinpaste, maar nu wel.

De heer Kleinpaste: Ik doe in dit geval even geen interruptie, maar een reactie op uw ordevoorstel. Want u zei dat er een aantal moties was aangekondigd. Dat klopt. Ik heb nog niet iets aangekondigd, omdat ik dat voor de tweede termijn had bewaard. En ik denk, mevrouw Kruger hoor ik ook al, omdat het doorgaans ook wel gebruikelijk is om dat in die termijn te doen. Er zullen wel meer moties dan nog komen, misschien niet nu in de eerste termijn, die wel meewegen.

De voorzitter: Maar het kan ook in de tweede. Prima. We gaan naar de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren wil het hebben over conservatisme in deze Cultuurnota. Dat heeft te maken met de eerste politieke vraag die op de agenda staat. In deze nota heeft een aantal instellingen automatisch recht op structurele subsidies. En alle anderen niet. Pas over vijf jaar wil het college eens voorzichtig kijken of er wat moet bewegen in dat lijstje. Wij vinden het heel vreemd dat die analyse niet nu al gemaakt is. En eigenlijk vinden we het ook vreemd dat die analyse niet regelmatig gemaakt wordt. In de Dordtse systematiek ligt de nadruk heel sterk op de stabiele basis. Daar trekken we de portemonnee voor. De rest krijgt de kruimels. Laten we bijvoorbeeld eens kijken naar het cultuurbudget voor 2026. Als we dat allemaal bij elkaar optellen, dan komen we op ruim 16 miljoen euro. Waarvan ruim 15 miljoen euro naar de big four gaat. De Museumgroep, Kunstmin, Stichting Cultuureducatie en Bibelot. Dat is 93 procent van het totaal. Dan is er nog zo'n 750.000 euro over voor specifieke organisaties. 4,7 procent van het totaal.

En de subsidieregeling amateurkunst culturele initiatieven en producties krijgt slechts 114.000 euro. 0,7 procent van het totaal. De Partij voor de Dieren heeft hier haar bedenking bij. Aan de ene kant snappen we dat de culturele sector een stabiele basis of kern nodig heeft. En ook snappen we de wens om culturele instellingen langjarige zekerheid te bieden. Maar dit vinden we onvoldoende onderbouwing voor zo'n extreem scheve verdeling van de subsidies. Want je zou toch ook eigenlijk goede prestaties willen belonen. Je zou toch ook nieuwe invalshoeken en nieuwe doelgroepen een kans willen geven. Maar met slechts 0,7 procent van het cultuurbudget voor nieuwe initiatieven verwachten wij hier niet veel van. De Partij voor de Dieren...

De heer De Heer: Voorzitter.

De voorzitter: De heer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. Ik begrijp wat de heer Groenewege zegt over dat gevoel van verdeling, dat dat wel heel erg scheef is. Vooral als je dat zo opsomt, dan voel ik dat ook. Tegelijkertijd zegt hij dat het misschien goed is om die basisinfrastructuur niet pas eens in de zoveel jaar te heroverwegen, maar tussentijds. Tegelijkertijd kan ik me natuurlijk ook heel goed voorstellen dat die organisaties moeten weten waar ze aan toe zijn. Niet voor één of twee jaar, maar ook voor wat langere termijn. Zeker als het over dit soort grote bedragen gaat. Hoe ziet de heer Groenewege dit voor zich?

De heer Groenewege: Dat belang heb ik ook expliciet benoemd. Dat vinden we als Partij voor de Dieren ook belangrijk. Wat betreft die afweging, kan ik me eigenlijk aansluiten bij het punt wat mevrouw Schnabel voor mij maakte, is dat je eigenlijk zou willen dat je een visie hebt op, wat verwachten wij van het Dordtse cultuurlandschap? En we gaan eens analyseren wat het aanbod is. En op basis daarvan verdelen we de taart. En niet omdat we dat nou eenmaal al vijf jaar zo doen. Dat blijven de komende vijf jaar ook doen. Dat is het punt wat ik wil maken. En die analyse mist de Partij voor de Dieren bij dit stuk. Want het is te veel uitgaan van, zo doen we het nou eenmaal, een vanzelfsprekendheid. En we willen die basis intact houden. Maar waarom dan?

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, dank u wel. Ik ben echt altijd wel onder de indruk van de analyses die de heer Groenewege maakt. Zeker ook die berekening, hoe het allemaal verdeeld is. Maar bent u het ook misschien met mij eens dat er ten aanzien van juist ook de nieuwe initiatieven dat we... Ik mis dat namelijk in de Cultuurnota, dat er gezocht wordt naar nog andere middelen of andere manieren om extra middelen aan te trekken. Want er bestaan nog zoveel andere middelen. En we hebben het nu over de grote spelers. Daar moet je een bepaald bedrag voor reserveren, terwijl die zelf ook hun best doen om nog wat extra's te halen. Ik mis gewoon de nog meer bredere... En daar kunt u misschien ook weer een goede analyse op loslaten.

De voorzitter: Andere middelen voor...

Mevrouw Kruger: Financiën.

De voorzitter: Of andere manieren om financiële middelen te krijgen.

De heer Groenewege: Dat is ook in de beeldvormende commissie natuurlijk voorbijgekomen. Dat hebben de culturele instellingen ook zelf aangegeven, dat ze daar actief mee bezig zijn. Uiteindelijk denk ik dat wij ons in deze zaal moeten richten op de invloedssfeer van de gemeente. En wat die culturele instellingen zelf doen om additionele middelen aan te trekken, dat ligt meer bij hen dan bij ons. Waar wij over gaan, is over de verdeling van de subsidies. Daar ligt ook de focus van onze bijdrage.

De voorzitter: U kan verder.

De heer Groenewege: De Partij voor de Dieren heeft ingestemd met de Startnotitie cultuur, in het vertrouwen dat het college rekening zou houden met verschillende doelgroepen, zoals de wijken en etnische minderheden. Deze nota belooft ons vertrouwen niet. Wij maken ons zorgen over de kansen die deze nota biedt voor verandering, vernieuwing en verbreding. Tenslotte een reflectie op de privatisering van Dordtse musea. Dat vinden wij een vrijwel perfect voorbeeld van een oplossing op zoek naar een probleem. Want welk probleem is er nu dat hiermee opgelost zou worden? Geen enkel. Maar het kost wel een bult geld, zonder dat duidelijk is of het geld kan besparen. Niet doen. Voorzitter, samengevat, de Partij voor de Dieren heeft sterke bedenkingen bij deze nota. En daar hou ik het even bij. Dank u wel.

De voorzitter: Bedankt. Gaan we naar de heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Met kans dat er wel wat doublures zitten in het verhaal. Ik zal ze proberen te skippen, maar ik denk niet dat dat altijd lukt.

De voorzitter: U doet gewoon uw best. We zien het.

De heer Gorter: Dat doe ik altijd, toch? In de nieuwe Cultuurnota, die voor ons ligt, is het beleid als volgt samengevat. Richten op maatschappelijke en culturele waarden van cultuur. Beter bereik en spreiding over de stad. Fysieke afstand en de financiële drempels bij jongeren en volwassenen worden als reden aangegeven om niet deel te nemen. Ambitie is, net als in de vorige Cultuurnota, om cultuur nadrukkelijker naar de wijken te brengen. Fractie van Op Ons Eiland deelt deze voorwaarden. De vraag was al vooraf gesteld, is deze ambitie realistisch? De aanwezige organisaties tijdens de beeldvormende vergaderingen waren hierover heel duidelijk. De voorwaarde wordt gedeeld, maar zien deze als onhaalbaar. Waarom? Alleen haalbaar met meer financiële middelen. In hoeverre is deze ambitie in herhaling haalbaar als er in 2026 een boeggolf aan bezuinigingen over ons heen komt? Of blijft de cultuursector buiten schot? Voorzitter, wat is de impact van een zero-emissie logistiek op deze sector? Datzelfde geldt voor de verduurzamingsslag voor vooral de historische panden die gemaakt moeten worden of verduurzaamd moeten worden. De rekening komt uiteindelijk ook op het bordje van deze sector. Wat is het effect op het besteedbaar bedrag van deze sector? We hebben het ook over de Dordtpas gehad.

De voorzitter: De vraag wordt meegenomen, maar het is eigenlijk een technische vraag.

De heer Gorter: De Dordtpas kent haar beperking. Dat hebben we kunnen lezen en kunnen horen van de aanwezige cultuurorganisaties. Is de Dordtpas niet achterhaald? Is het niet realiseerbaar om alle cultuurorganisaties onder te brengen in een Dordt cultuurapp 2.0, waarin iedere Dordtenaar zich kan abonneren.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Is de heer Gorter het ermee eens dat de Dordtpas er juist ook is voor mensen die niet de mogelijkheid hebben om aan culturele activiteiten deel te nemen? En wat zou dan die app voor toegevoegde waarde hebben voor juist deze mensen?

De heer Gorter: Dank u voor de vraag. Die is dan hetzelfde. Want wat je met de Dordtpas kan, kan je voor die doelgroep ook met zo'n app.

Mevrouw Schnabel: Maar wat is dan het verschil?

De heer Gorter: Dat je hem breder in kan zetten voor alle culturele organisaties. Dat veel meer mensen er gebruik van kunnen maken dan alleen... Dat werd in de beeldvormende commissie ook gezegd, dat de Dordtpas kent haar beperkingen.

De voorzitter: U wilt iets anders of nog dingen toevoegen aan de Dordtpas.

De heer Gorter: Dat sowieso.

De voorzitter: U mag verder.

De heer Gorter: Dank u wel. Voorzitter, lijkt deze Cultuurnota niet heel veel op de vorige? Indien wij alle culturele organisaties structureel volgens de basisinfrastructuur zouden ondersteunen die daarom vragen, welk totaalbedrag dienen wij dan in te zetten voor deze Cultuurnota? Kan de wethouder ons meenemen hoe die nota er dan uit gaat zien? Deze Cultuurnota is weinig vernieuwend en vooral copy paste de vorige. De terechte vraag is dan ook gesteld voorafgaande aan deze vergadering, wordt er voldoende rekening gehouden met de afspiegeling en behoeften van onze Dordtse samenleving. Naar onze mening niet. Gewoon Dordt omschreef dit als voornamelijk binnenstedelijke activiteiten. Dit alles bij elkaar opgeteld, wat gaan we nu anders doen dan in de vorige periode om de gestelde doelen wel te halen? Moet de uitwerking van deze Cultuurnota niet smart gemaakt worden? Dat zijn we onze stad toch verschuldigd. Het privatiseren van het Dordts Museum, daar kunnen we eigenlijk geen antwoord op geven, omdat wij onvoldoende inzicht hebben in de exploitatie. Er zijn in Nederland op dit moment acht private kunstmusea. Wij kennen niet hun financiële situatie. En we denken overigens dat het een erg lastig traject gaat worden.

Om iets nuttigs te kunnen zeggen over het Energiehuis zal eerst iets gedaan moeten worden of gemeld moet worden over de financiële consequenties van de technische staat van het pand en de verduurzamingsslag. Dat complete beeld willen wij eerst afwachten om hier verder op te reageren.

De heer Groenewege: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Ik dacht in de technische beantwoording van het college gelezen te hebben dat er geen volledig beeld bestaat van welke musea privaat zijn en welke publiek. Maar nu zegt Op Ons Eiland dat er acht private kunstmusea zijn. Heeft hij meer informatie dan het college?

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Ja, dat denk ik wel.

De heer Groenewege: Wellicht kunt u mailcontact met het college opstarten om die informatie te delen dan. Daar ben ik ook wel benieuwd naar.

De heer Gorter: Ik zou even googelen.

De voorzitter: De heer Gorter zegt hierbij toe om de private musea door te geven. We gaan verder.

De heer Gorter: De rest is al gezegd.

De voorzitter: Wat een verrassing. De heer De heer.

De heer De Heer: Voorzitter, opeens kwam het dan toch snel. Dank u. Ten eerste waardering voor de Cultuurnota, zoals die nu voorligt. Het is duidelijk dat de wethouder zijn oor ook te luister heeft gelegd bij verschillende culturele organisaties die we rijk zijn in onze stad. Tegelijkertijd hebben we naast de waardering ook zorgen gehoord vanuit de verschillende culturele partijen in de stad. Zorgen zoals, deze nota heeft te weinig visie, want waar wil de gemeente Dordrecht naartoe met cultuur in de toekomst? Maar ook te weinig ruimte voor kleine makers en amateurkunst, waardoor die nooit de kans krijgen om zich te ontwikkelen richting bijvoorbeeld die basisinfrastructuur. Maar ook te veel ongelijkheid in het speelveld tussen de grotere, machtige partijen en de kleinere initiatieven. We horen graag ook een reflectie van de wethouder hierop. Tegelijkertijd begrijpen we, en dat is de nuance, dat je in tijden van mogelijke bezuinigingen voorzichtig moet zijn. En dat je ook zou kunnen zeggen dat het in ieder geval goed nieuws is dat het meeste kan worden voortgezet. Twee concrete vragen die we willen voorleggen aan de wethouder. In eerste instantie, we zijn nog niet overtuigd dat we momenteel echt alle kansen benutten voor cofinanciers van cultuur vanuit die aangrenzende domeinen, zoals bijvoorbeeld onderwijs, sociaal domein en anderen. Ook de makers hebben dit aangegeven. Is de wethouder ervan overtuigd dat het SOK, die deze opdracht eigenlijk heeft, voldoende gaat doen de komende tijd om die kansen allemaal optimaal te benutten? En zo ja, hoe? Kan hij dit concreet maken?

En de tweede vraag. We juichen het toe dat de nota spreekt over spreiding van cultuur over de gehele stad. En dat hoor ik meerdere van de collega's hier zeggen. Maar ook de inzet van amateurkunst. Is de wethouder het dan ook met ons is dat zo'n mooie ambitie eigenlijk niet samengaat met de minimale investering en ruimte voor amateurkunst in de huidige plannen. Tot zover.

Mevrouw Kruger: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Ik heb een vraag aan de heer De Heer. Omdat ik het fijn vind wat hij noemde over het SOK, dat hij een bepaalde verantwoordelijkheid heeft. Want er wordt inderdaad aangegeven dat er meer gekeken moet worden naar eigen inkomsten. En bent het met me eens dat dat ook zeker niet ten koste mag gaan van de creativiteit die mensen dan kunnen leveren? En dat daarom het ook juist bij de grotere instellingen, zoals ook het SOK, moet worden neergelegd. Die dan de kleinere instellingen, de kleinere initiatieven gaan ondersteunen om dat voor elkaar te krijgen.

De heer De Heer: Voorzitter, zoals mevrouw Kruger de vraag stelde, dat is altijd een inkopper, en zou ik hem op dit moment wel willen beantwoorden met ja.

Mevrouw Kruger: Dank.

De voorzitter: Gaan we naar de heer Klerk.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Ik was al bang dat u me weer met de heer Kleinpaste verwarde, die al was geweest. Eindelijk mag ik. Grapje. De Cultuurnota die voorligt heeft als uitgangspunt... De Cultuurnota die er al ligt, de vorige. Het is weinig nieuws. En als we daar zo mee instemmen, dan deden we een plas en alles bleef zoals het was. En dat is op zich mooi, want Dordt heeft een rijke variëteit aan cultuurinstellingen die het behouden waard is. Maar wellicht is het ook een gemiste kans. Ook bijvoorbeeld in het Politiek Akkoord lezen we dat als doel wordt gesteld om cultuur meer naar de wijken te brengen. En daarvan lezen wij toch wel weinig terug. En mijn vraag aan de wethouder is, hoe hij daarop reflecteert? Als het echt zo is dat de cultuur naar de wijken komt, zou dat ook de Cultuurnota een stuk inclusiever maken, als het gaat over de spreiding over de wijken.

Mevrouw Kruger: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Ik hoor iedereen zeggen, we moeten cultuur naar de wijken brengen. Heeft de heer Klerk zelf een idee ook hoe we cultuur naar de wijken zouden kunnen brengen, omdat dat niet uit de Cultuurnota te halen is?

De heer Klerk: Ik heb daar geen concrete ideeën bij, omdat ik... Ik weet niet waarom omdat. Maar ik heb daar geen concrete ideeën bij nu. Maar wat mij wel tot dit punt brengt, is dat ik nu vooral zie dat het gaat over wat er in de binnenstad zich afspeelt.

Terwijl we zeggen, we willen de cultuur meer naar de wijken brengen. En dan verwacht ik, als ik dat als belofte voorgehouden krijg, dat ik daar iets over teruglees. En dat mis ik.

De voorzitter: U kunt verder.

De heer Klerk: Dan het volgende punt. Ik zit ook een beetje te skippen om niet te veel dubbelingen te maken. Uit de beeldvormende sessie werd ons wel duidelijk eigenlijk dat het niet duidelijk is onder welke criteria en welke voorwaarden de basisinfrastructuur tot stand is gekomen en onder welke voorwaarden partijen voor een structurele subsidie in aanmerking komen. Als het aan het CDA ligt zijn die voorwaarden transparant en volgen we het principe van gelijke monniken, gelijke kappen. Want de huidige onuitlegbaarheid, zoals de heer Kleinpaste die benoemde, delen wij. En daarnaast is het ook belangrijk om een deel van de cultuurbegroting aan te wenden voor nieuwe toetreders en innovatieve projecten. Cultuur is niet een zaak van het verleden, hoewel ik echt wel van musea hou, maar springlevend en actueel. En ik denk dat het juist cultuur en representatie zou moeten zijn van de inwoners van Dordrecht. Ik denk dat ik dan nu zoveel... Dat ik mijn punten wel benoemd heb. Ik heb nog technische vragen gesteld, daar wil ik toch wel even mee eindigen, ten aanzien van de verzelfstandiging van het Dordrechts Museum. Dat was niet zozeer dat ik dat als doel beoog of zo, of dat ik voor of tegen ben. Maar wat ik wel zag in andere plaatsen, dat er met name vanuit de musea werd gereageerd dat dat het cultureel ondernemerschap ten goede kwam en dergelijke. En ik ben toch wel benieuwd... Ik zie dat weinig terug in de beantwoording. Maar misschien is dat wel te technisch. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Striebeck van de VSP en de heer Hartmeijer. Mag hij eerst? Die was al... De heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank. Ik hou het kort hoor. Ambities, qua duurzaamheid is dat volgens ons wel realistisch. Bibelot en DOOR hebben bijvoorbeeld afscheid genomen van wegwerpplastic. En die overgang was zeer goed en praktisch te maken. Dat komt volgens mij helemaal goed. Over het toekennen van subsidie. Niet alleen het Patriciërshuis kwam inspreken. Daar ging het heel lang over. Maar ook DJS gaf aan wellicht in de problemen te komen. En dat zou zonde zijn als dat podium zou moeten verdwijnen op termijn, want jazz wordt eigenlijk nergens anders echt geprogrammeerd, zover ik weet. Dat is toch wel een uniek stukje Dordt. Wellicht kan er nog eens gekeken worden met de organisatie wat er nodig is. En dan zal het ergens anders wellicht pijn doen. Over het museum privatiseren, sluit ik me aan bij mevrouw Kruger. En in reactie op de heer Groenewege, Bibelot is een Nederlands kernpodium, in het rijtje Tivoli en Paradiso. Ik denk dat we al blij moeten zijn dat we er eentje hebben. Dat betekent dat het publiek van soms heel ver naar Dordt komt. En de concurrentie op de programmering is al heel lastig. Met heel veel minder middelen kun je denk ik niet echt vooruit. Dat in reactie daarop. En dan dank ik u, voorzitter.

De voorzitter: U kunt dat echt kort. Dank u wel. Mevrouw Striebeck.

Mevrouw Striebeck: Dank u wel, voorzitter. Ook ik hou het kort. De VSP is redelijk positief tegenover deze Cultuurnota. De keuze om geen nieuwe cultuurorganisaties toe te laten, vinden wij wat teleurstellend. Zo krijgen andere organisaties geen kans, zoals het Patriciërshuis. En dat zou ook heel jammer zijn als dit Patriciërshuis gesloten zou gaan worden in de loop van de tijd. De VSP vindt dat er onvoldoende rekening is gehouden met de afspiegeling van de samenleving. De maatschappij verandert. Cultuur is voor en door iedereen. Wij vinden het een goed idee om een percentage van de begroting aan te wenden voor de vernieuwingen in de sector. De gestelde ambities lijken her en der wel realistisch. Het toerismebeleid betrekken bij de cultuursector lijkt een goed idee. Dat is ook aantrekkelijk voor de levendigheid van onze stad. Dat was het, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Stam.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter. Last but not least. Ik zou het ook proberen kort te houden. Ik sluit me aan bij de woordvoeringen van Gewoon Dordrecht, GroenLinks, de heer Safranti, Op Ons Eiland, Partij voor de Dieren en van CDA Dordrecht. Wij vinden het ook wel jammer dat die vrije markttoegang even niet mogelijk is, waardoor je eigenlijk ziet dat niet iedereen bedient zal gaan worden. En een bepaald percentage van de begroting hebben we goed over nagedacht, maar dat lijkt ons een beetje lastig. Zeker in het kader van de vraag die ook door mijnheer Gorter is gesteld, hoe gaan we om met de bezuinigingen? Dan krijg je fluctuerend financieel beleid, waarmee je je doelstellingen ook continu moet bijstellen. Dat lijkt ons geen praktische werkmethode. Als we kijken naar het Energiehuis en het museum.

Mevrouw Kruger: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kruger heeft een vraag.

Mevrouw Kruger: Ik ga dan toch de vraag maar aan de heer Stam stellen van...

De voorzitter: Laatste kans.

Mevrouw Kruger: U weet niet eens waar ik het over... Ik ga het over cijfers hebben. Dat is voor mij heel bijzonder, want wij gaan niet over de cijfers, maar over de mensen. Hele ouwe quote. Mijnheer Stam, u geeft aan dat u de berekeningen van de Partij voor de Dieren niet zo gelukkig vindt.

De heer Stam: Nee, dat zeg ik helemaal niet.

Mevrouw Kruger: Die vindt u heel goed?

De heer Stam: Ik zeg, een percentage van de begroting inzetten voor cultuurvernieuwing, die vind ik riskant, omdat je dan fluctuerende bedragen krijgt waardoor je continu ook je doelstellingen bij moet gaan stellen. Want je zet een stip aan de horizon met doelstellingen. En daar moet je een bedrag bij benoemen.

En als je dat afhankelijk maakt van een begroting, waar nog dertig, veertig miljoen op bezuinigd moet worden en in die jaren daarna ook nog fors, dan volgens mij krijg je een scheef beeld.

Mevrouw Kruger: Je kan het beter over de mensen hebben.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, u had aanvullend een vraag. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik was benieuwd, is de heer Stam het er dan ook mee eens dat het uitvoeringsprogramma ten goede zou komen als we het ook smart zouden formuleren?

De heer Stam: Ja, dat kan ik altijd onderschrijven. Maar de vraag is alleen, moet je dat in een startnotitie doen die we nu aan de raad voorleggen of is dat een vervolg, een uitwerking die je later moet doen? Maar het is natuurlijk wel altijd goed om te weten. Maar ik heb af en toe wel het idee dat wij aan de achterkant beginnen om aan de voorkant te eindigen.

De voorzitter: Aanvullend nog een vraag.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Maar we stellen nu ook het uitvoeringsprogramma vast.

De heer Stam: Maar je kan daar later toch op terugkomen met een specifiekere smart uitwerking. Dat hoeft toch niet altijd nu al in een stuk te zitten? Wij willen dingen weten. Wij geven een opdracht mee aan het college om een aantal activiteiten in gang te zetten. En dan moet je ook vertrouwen hebben in het college dat ze dat op een goede manier doen. En als je dat niet doet, dan heb je altijd als controlerend orgaan de mogelijkheid om te vragen van, dit was niet de wijze waarop wij dit bedoeld hebben, kan dat nog anders? Of een rode kaart trekken.

De voorzitter: Een lesje staatsinrichting. We gaan naar de heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, ik zat nog even te kauwen op dat percentage voor cultuurinnovatie, zal ik maar zeggen. Ik bedoel, ik kan een eind meekomen in wat de heer Stam erover zegt. Maar tegelijkertijd, doordat je het uitdrukt in een percentage, verdeel die pijn ook weer evenredig over alle spelers in die sector. Wordt er dan bezuinigd? Treft dat iedereen? Wat is precies het bezwaar tegen dan toch zo'n percentage voor innovatie opnemen?

De heer Stam: Dat heb ik net geprobeerd uit te leggen. Mijn bezwaar zit erin. Als je 10 procent neemt van 1 miljoen, dan heb je een ton om mee aan de slag te gaan voor al die culturele partijen. En de begroting erop heb je nog 500.000 euro, heb je 50.000 euro. Hoe ga je dan langetermijnbeleid uitzetten, ook richting die culturele sector, die wel één van de peilers is onder een goede leefbare stad. Ik vind dat je daar dan op een veel structurelere manier naar zou moeten kijken, dan hem aan een percentage koppelen. Maar dat is een mening van één partij die ik hier nu over tafel hoor gaan. Als andere partijen daar anders over denken, dan is dat hun goed recht.

De heer Kleinpaste: Ik vind dat als, als het mag voorzitter, op zich een hele interessante mening. Maar dan ben ik wel benieuwd of we elkaar zouden kunnen vinden op hoe je dan die innovatie wel de ruimte kunt gaan bieden.

De heer Stam: Vinden doen we elkaar altijd. Vraag me niet wanneer, maar vinden doen we elkaar.

De voorzitter: Dat is heel mooi. Mijnheer stam, was uw woordvoering klaar?

De heer Stam: De laatste opmerking die ik wil maken over het Energiehuis, daar zien we natuurlijk al van begin af aan de troubles rondom de exploitatie. Een verzelfstandiging om een privatisering van een museum. Daar zou ik eigenlijk willen zeggen, doe het alsjeblieft niet. Want dan zitten we over vier, vijf jaar hier weer om de problemen op te lossen.

De voorzitter: Dan komen we aan het eind van deze vergadering. We hebben de eerste termijn nu eigenlijk alleen nog maar gehad. Wat nog volgt, is een reactie van de wethouder, namens het college. Daarna komt er een tweede ronde, waarin ook nog moties, amendementen kunnen worden aangekondigd. En we kunnen natuurlijk met de volgende bespreking in elk geval de aangekondigde moties misschien al meenemen als ze al zijn ingediend. Mijnheer Safranti, ik kijk u daarbij aan. En als ze nog niet zijn ingediend, dan nemen we ze nog niet mee. Of ze kunnen toch worden aangeleverd? Zo bedoel ik het. Het is warm en het gaat om het woord. Is iedereen het er wel mee eens dat we dan verder gaan met een tweede oordeelsvormende vergadering? Want dat moet ik nog wel aan u voorleggen? Dat klinkt heel unaniem. En dan zijn we gauw klaar.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, nog even ook een vraag. Want gedurende deze hele sessie komen er ook toch wel weer vragen bij mij op. Kan ik die ook nog toesturen? Gewoon dat die mogelijk meegenomen worden in een tweede ronde?

De voorzitter: Ik vind dat gewoon nodig. Dat doen we. Dat mag.

Mevrouw Kruger: We kunnen ook zeggen, die moeten dan vrijdag binnen zijn.

De voorzitter: We hebben iets langer tijd, omdat we volgende week gewoon raad hebben. Nog heel even stilte daar. We hebben natuurlijk iets langer tijd, maar laten we zeggen dat het volgende week woensdag binnen moet zijn. Is dat genoeg tijd?

Mevrouw Kruger: Of liever eerder, zodat jullie langer de tijd hebben om ze te beantwoorden?

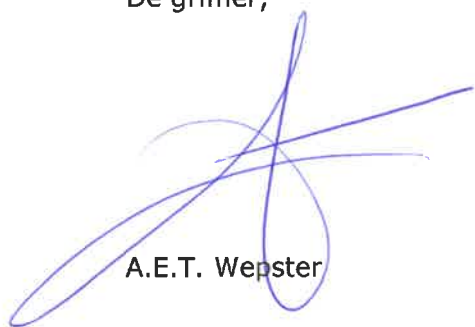
De voorzitter: Liever eerder.

Mevrouw Kruger: Ze zijn niet ingewikkeld hoor.

De voorzitter: U probeert het dit weekend af te ronden? Ja. Dan moet ik altijd nog even vragen of iedereen zijn glaswerk mee wil nemen naar het keukentje en dan alles weer netjes achterlaat. Dank u wel. En wel thuis.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 18 juni 2024.

De griffier,

A.E.T. Wepster

De voorzitter,

A.W. Kolff

